

HUMANISTISKA
OCH TEOLOGISKA
FAKULTETERNA

Kvalitetsindikatorer för kvinnojourer, hjälp eller stjälp?

En studie om Socialstyrelsens konstruktion av kvalité bland
kvinnojourer utifrån kvalitetsindikatorerna

Maja Johansson

AVD. FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
HISTORISKA INSTITUTIONEN

Kurskod:MRSK62

Termin: Vårterminen 2023

Handledare: Emma Sundqvist

Omfång: Antal ord 11896

Quality Indicators: Help or hinder? - The study examines the National Board of Health and Welfare's construction of quality in women's shelters in relation to women's safety and security. The study is based on the quality indicators developed by the National Board of Health and Welfare on behalf of the government. The National Board of Health and Welfare is an authority in Sweden with responsibility for health and social care. They also develop and support health care and social welfare. The material is analyzed using the method *What's the problem represented to be?* The method consists of a number of questions that are asked to the material in order to understand and identify representations and understandings of the problem. The theoretical approach for the study is Carol Bacchi's theory, which focuses on how policy documents construct problems. Her theory emphasizes multiple interpretations and understandings of different problems. The theory suggests that language is not only a discourse, instead there should be a greater focus on the use of language in specific contexts. Based on the study, it is possible to conclude the National Board of Health and Welfare's construction of quality at women's shelters in relation to women's safety and security. Their construction consists of strong correlations between quality and manning or personnel. Procedures, safety planning and protective devices are also part of the construction of quality. In addition, documentation, adapted facilities and personnel with the right skills are also considered to take part of the construction of quality at women's shelters. The study also demonstrates how the perpetrator is excluded from the problem representation in the construction of good quality. Nor are there any other components or obstacles mentioned in the National Board of Health and Welfare's construction of good quality at women's shelters in relation to safety and security. The study concludes with a discussion where it is noted that there is a need to rephrase the quality indicators and how previous research relates to the results.

Keywords: Women's shelter, National Board of Health and Welfare, quality indicators, safety, security, protection seeking, victim of violence, construction, violence against women

Abstract

I studien undersöks Socialstyrelsens konstruktion av kvalité på kvinnojourer i relation till kvinnors trygghet och säkerhet. Undersökningen görs utifrån kvalitetsindikatorerna som Socialstyrelsen på uppdrag av regeringen arbetat fram. Socialstyrelsen är Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg samtidigt som de utvecklar och stödjer hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Analysen av materialet analyseras utifrån metoden *What's the problem represented to be?* Metoden består av ett antal frågor som appliceras på materialet för att förstå och identifiera representationer och förståelser av problemet. Den teoretiska utgångspunkten som används är Carol Bacchis teori som fokuserar på hur policydokument konstruerar problem. Hennes teori riktar mycket fokus på att se flera möjliga tolkningar och förståelser av problem. Enligt teorin utgör inte språket bara en diskurs utan istället borde det riktas större fokus mot hur språk används i specifika kontexter. Utifrån undersökningen går det att fastställa Socialstyrelsens konstruktion av kvalité vid kvinnojourer i relation till kvinnors trygghet och säkerhet utgörs av bemanning och personal. Rutiner, säkerhetsplanering och skyddsanordningar utgör också en del i konstruktionen av kvalité. Dessutom anses dokumentation, anpassade lokaler och personal med rätt kompetens känneteckna god kvalité vid kvinnojourerna i relation till kvinnors trygghet och säkerhet. Resultaten visar även att våldsutövaren utelämnas från problemrepresentationen och konstruktionen av god kvalité. Det finns inte heller andra faktorer eller hinder som lyfts i Socialstyrelsens konstruktion av hög kvalité vid kvinnojourer i relation till trygghet och säkerhet. Undersökningen avslutas med en diskussion där det konstateras att det finns ett behov av att omformulera kvalitetsindikatorerna och hur tidigare forskning förhåller sig till resultatet.

Nyckelord: Kvinnojour, socialstyrelsen, kvalitetsindikatorer, trygghet, säkerhet, skyddssökande, våldutsatt, konstruktion, våld mot kvinnor

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Bakgrund	6
1.2 Problemformulering, syfte och frågeställning	8
1.3 Material och avgränsningar	9
1.3.1 Primärmaterial	11
1.3.2 Sekundärmaterial	12
1.4 Forskningsetiska bedömningar	16
2. Litteraturoversikt och tidigare forskning	17
2.1 Tidigare forskning	17
3 Teori och metod	22
3.1 Teori	24
3.1.1 Women, Policy and Politics - the construction of policy problems	24
3.2 Metod	26
3.2.1 What's the problem represented to be?	26
3.2.1 Kritisk metodreflektion	28
4 Analys	29
4.1 Question 1: What's the problem (e.g. of "gender inequality", "drug use/abuse", "economic development", "global warming", "childhood obesity", "irregular migration", etc.) represented to be in a specific policy or policies?	30
4.2 Question 2: What deep-seated presuppositions or assumptions (conceptual logics) underlie this representation of the "problem" (problem representation)?	35
4.3 Question 4: What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the "problem" be conceptualized differently?	37
5 Resultat och diskussion	39
5.1 Resultat	39
5.1.1 Hur konstruerar Socialstyrelsen kvalitet i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet enligt kvalitetsindikatorerna?	39
5.1.2 Vad anser Socialstyrelsen inte utgöra en del av konstruktionen av kvalitet för säkerheten och tryggheten för de skyddssökande vid kvinnojourerna?	41
5.2 Diskussion	43
6. Referenser	45

1 Inledning

Kvinnojurer har funnits i Sverige sedan slutet på 70-talet och idag finns det ca 200 kvinno- och tjejjourer i Sverige. På Nationellt Centrum för Kvinnofrid skriver de vidare om hur kvinnojourns rörelsen skapades som en reaktion på mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Syftet med kvinnojournerna var inte att anställda och andra inom verksamheten skulle vara experter inom området. Journerna skulle istället utgöra skydd och stöd åt kvinnor och en plats att omge sig med medmänniskor. Under 80- och 90-talet bildades två av Sveriges organisationer för kvinnojurer som är Riksorganisationen för kvinnojurer och tjejjourer i Sverige (Roks) och Sveriges kvinnojourners riksförbund (SKR), numera Unizon.¹ Det har på senare tid skett en rad förändringar för kvinnojurer och skyddade boenden där antal privata aktörer ökat väsentligt och socialnämnden har fått ansvar över att samla information om skyddade boenden.²

Det pågår ständigt debatter bland politiker, kvinnojurer och andra aktörer i samhället gällande kvalitén på kvinnojournerna. Det finns skilda meningar gällande förståelsen av god kvalitet och vad kvalitetsindikatorerna innebär för kvinnojournerna. Ordförande och vice ordförande för Motala kvinnojour berättade för tidningen ETC om oron som sprider sig bland kvinnojurer och säger att de "Tänker inte gå med på att samhället ramar in vår verksamhet med mått på kvalitet som vi inte tror på."³ Ordförande för Roks berättar för tidningen Feministiskt Perspektiv "Vi ser samtidigt med oro på hur tillståndskraven formas efter ett femtiotal "kvalitetsindikatorer" av typen krav på kvadratmeterytor, lås på dörrar och nattvakande personal. Som om våldsutsatta kvinnor behöver vårdas på ett vårdhem!"⁴ Kvalitetsindikatorerna väcker både oro och debatt bland de olika aktörerna samtidigt som det är av yttersta vikt att journerna kan erbjuda stöd till våldsutsatta kvinnor.

¹ Nationellt centrum för kvinnofrid. Kvinnojournernas verksamhet. (Hämtad: 2023-05-08)

² Regeringsbeslut II:5 S2011/8989/FST. *Uppdrag om skyddat boende*. (Hämtad: 2023-05-09) s. 2-3

³ Lindsmyr, Elin. Diffner, Josephine. Motala kvinnojour kommer inte ställa sig bakom tillståndsplikten. *ETC*. 2022-09-12. [Motala kvinnojour kommer inte ställa sig bakom tillståndsplikten | Dagens ETC](#) (Hämtad: 2023-05-10)

⁴ Westerstrand, Jenny. Om mäns våld mot kvinnor och livsviktiga möjligheter att fly. *Feministiskt perspektiv*. 2020-09-29. <https://feministisktperspektiv.se/2020/09/29/valdsutsatta-kvinnor-ar-manniskor/?fbclid=IwAR0oi3InGhFFVtIEqsgjkGAR9UOK2IA3mcf1rzRJfJLK5fr2KQMXRxXwvGM> (Hämtad: 2023-05-10)

1.1 Bakgrund

År 2006 lämnades en proposition som föreslår ett klargörande gällande socialtjänstens ansvar gällande våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Här föreslås det bland annat att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla bedömningsindikatorer för att genomföra bedömningar av socialtjänstens arbete. Detta innebär att socialtjänsten nu också ansvarar för kvalitén på kvinnojourer runt om i landet.⁵ År 2009 presenterade Socialstyrelsen en rad allmänna råd om socialnämndens arbete gällande våldsutsatta kvinnor och barn innehållande en handlingsplan hur insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Dokumentet med föreskrifter och allmänna råd innehåller även en handlingsplan där kvaliteten ska vidareutvecklas.⁶ År 2011 fick Socialstyrelsen i uppdrag att utforma ett förslag för en modell gällande insatsen i skyddat boende där kvinnojourer ingår. Syftet med modellen var att undersöka kvaliteten på skyddade boenden och åstadkomma en kvalitetsutveckling. I september 2013 var kvalitetsindikatorerna framtagna och sedan dess görs enkätundersökningar regelbundet för att följa upp utvecklingen.⁷

I november 2016 beslutade regeringen om att förordna en särskild utredning för att stärka barnrättsperspektivet för barn i skyddat boende.⁸ I resultatet av utredningen ges det förslag på kvalitetskrav som ska tillämpas på skyddade boenden för att säkerställa att socialtjänsten enligt lag erbjuder insatser av god kvalitet. De hänvisar till Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer som kan utgöra en form av modell för att möjliggöra en kvalitetsutveckling.⁹ I ett utkast till lagrådsremissen som publicerades i augusti 2022 ges det förslag på ändringar för att skydda och stötta personer som befinner sig på skyddat boende.¹⁰ Lagrådsremissen föreslår även ett

⁵ Proposition 2006:07:38. *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*. [Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor \(riksdagen.se\)](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lag/dokument/prop/20060738-socialtjanstens-stod-til-va-ldsu-tsatta-kvinnor) s. 35-36 (Hämtad: 2023-05-09)

⁶ SOSFS 2009:22. *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld*. [09bil085-1.pdf \(skr.se\)](https://www.sosfs.se/09bil085-1.pdf) (Hämtad: 2023-05-08) s. 3-5

⁷ Regeringsbeslut II:5 S2011/8989/FST. *Uppdrag om skyddat boende*. [Uppdrag om skyddat boende \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/uppdrag-om-skyddat-boende) (Hämtad: 2023-05-10)

⁸ SOU 2017:112. *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*: betänkande. [Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112 \(regeringen.se\)](https://www.sou.se/2017/112) (Hämtad: 2023-05-20)

⁹ SOU 2017:112. *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende*: betänkande. (Hämtad: 2023-05-20) s. 168-170

¹⁰ Utkast till Lagrådsremiss S2022/03649. *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. [Utkastet till lagrådsremiss: Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/utkast-til-lagrad-sremiss-ett-fonster-av-mojligheter-starkta-rattigheter-for-barn-och-vuxna-i-skyddat-boende) (Hämtad: 2023-05-20)

införande av tillståndsplikt för skyddade boenden där Inspektionen för vård och omsorg gör en bedömning av det skyddade boendet. För att få driva skyddade boenden krävs det att verksamheten uppfyller krav på god kvalitet vilket kan innebära att det i Sverige blir lag på att kvinnojourer uppfyller kraven på god kvalitet för att få bedriva verksamheten.¹¹

Kvinnjoursrörelsen erbjuder inte bara skyddat boende och stöd utan arbetar även för att påverka ställningstaganden och uppfattningar om mäns våld mot kvinnor. De medverkar även i politiken som remissinstans och skriver rapporter om ämnet, två av de största organisationerna inom kvinnojourer i Sverige är Roks och Unizon. Roks erbjuder också tjejjour vilket innebär att de även ger stöd åt unga kvinnor gällande droger och mobbning utan att den unga kvinnan är utsatt för våld.¹² Unizon utgör en annan organisation inom kvinnorörelsen med kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer. Organisationen arbetar också för att påverka politiken och för att samhället ska ta sitt ansvar gällande mäns våld. Inom arbetet fokuserar de på att stötta och erbjuda skydd till våldsutsatta kvinnor och barn.¹³ Socialstyrelsen definierar skyddade boende som följande “boende som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp tillsammans med andra relevanta insatser”¹⁴ Enligt Socialstyrelsens definition ingår kvinnojourer i skyddat boende eftersom de utgör ett boende där personer som utsätts för våld, hot eller övergrepp får skydd och stöd.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställning

Trots kvinnojourernas långa historia av opinionsbildning och kunskap om mäns våld mot kvinnor ifrågasätts nu kvalitén vid jourerna. Kvalitetsindikatorerna som presenterades ovan är en del av utvecklingsarbetet av verksamheterna samt lagrådsremissen “Ett fönster av möjligheter –

¹¹ Utkast till Lagrådsremiss S2022/03649. *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. (Hämtad: 2023-05-20) s. 157 - 158

¹² Nationellt centrum för kvinnofrid. Kvinnojourernas verksamhet. *Uppsala universitet*. 2022. [Kvinnjourernas verksamhet - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#) (Hämtad: 2023-05-09)

¹³ Unizon. Om Unizon. *Unizon. Om Unizon Unizon är riksförbund för över 130 idéburna kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. - Unizon (unizonjourer.se)* (Hämtad: 2023-05-20)

¹⁴ Socialstyrelsen. Socialstyrelsens termbank. *Socialstyrelsen*. 2013. [Socialstyrelsens termbank](#) (Hämtad: 2023-05-09)

stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende”.¹⁵ Roks har bemött dessa förändringar både positivt och negativt och uttrycker nu en oro över att regeringen inför en “kontrollerad detaljstyrning”.¹⁶ Samtidigt menar Socialstyrelsen och regeringen att det finns ett behov av kvalitetsutveckling och att det finns påvisade brister inom arbetet hos kvinnojourer. I april 2023 publicerade Aftonbladet en artikel där en kvinna som bott på en kvinnojour i Sverige beskriver boendet som en otrygg miljö där personal saknades under många timmar om dygnet.¹⁷ Socialstyrelsens och statens vilja att förbättra kvalitén på kvinnojourer kan ses som ett stort framsteg för kvinnors trygghet men ändå menar Roks att den svenska politiken ignorerar kvinnojournernas kompetens.¹⁸ När kvinnojourer inte kan erbjuda en trygg miljö till de boende riskerar detta att resultera i att kvinnor inte längre söker skydd och stöd hos jourerna och därför måste stanna hos en våldsam man.

Syftet med studien är att undersöka vilka problem som ligger till grund för kvalitetsindikatorerna för kvinnojourerna. Studien bidrar även med en ökad inblick av hur Socialstyrelsen konstruerar kvalitet vid de skyddade boendena för att erbjuda trygghet och säkerhet. Metoden som används är *What's the problem represented to be?* Vägledande för studien har varit följande frågeställning:

- Hur konstruerar Socialstyrelsen kvalitet utifrån kvalitetsindikatorerna i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet på kvinnojourer?
- Vad anser Socialstyrelsen inte utgöra en del av kvalitetsarbetet för säkerheten och tryggheten vid kvinnojourerna?

¹⁵ Utkast till Lagrådsremiss S2022/03649. *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. (Hämtad: 2023-05-20)

¹⁶ Yasdani, Anna-Maria. Kvinnojourer borde orosanmäla Sverige. *ETC*. 2023-01-23. [Kvinnojourer borde orosanmäla Sverige | Dagens ETC](#) (Hämtad: 2023-04-23)

¹⁷ Bönke, Alexander. Maria bodde på kvinnojour: "Som fängelse". *Aftonbladet*. 2023-04-15. [Maria om sin tid på kvinnojouren: "Som ett fängelse" \(aftonbladet.se\)](#) (Hämtad: 2023-05-10)

¹⁸ Roks Opinion. Svensk politik ignorerar kvinnojournernas kunskap – tar bort kön ur våldsanalysen. *Roks. Svensk politik ignorerar kvinnojournernas kunskap – tar bort kön ur våldsanalysen - Roks Opinion* (Hämtad: 2023-05-10)

1.3 Material och avgränsningar

För att svara på min frågeställning används material från den centrala aktören som utgörs av Socialstyrelsen. År 2011 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att göra en analys gällande de åtgärder som görs på skyddade boenden. Regeringen beskriver att bakgrunden till uppdraget är att alla ska leva ett liv fritt från våld och hot där skyddade boenden ska utgöra en plats av trygghet och stöd. Som även presenterades i bakgrunden följer skyddade boenden socialtjänstlagen vilket innebär att socialnämnden måste säkerställa att våldsutsatta kvinnor får rätt stöd och hjälp vid boendet. Uppdraget innefattar analyser av åtgärden skyddat boende och kvalitén för att resultera i en modell för kvalitetsutvecklingen. I uppdraget framgick det även att resultatet skulle presenteras i april 2013.¹⁹ Socialstyrelsen skrev samma år en begäran om förlängd tid fram till den 15 november 2013. Begäran bifölls av regeringen och tiden för uppdraget flyttades istället fram till 2 september år 2013.²⁰

Materialet som används i studien är, som jag tidigare presenterat, kvalitetsindikatorerna som Socialstyrelsen utformade på uppdrag av regeringen. Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer är offentliga dokument som ska tillämpas på skyddade boenden inklusive kvinnojourer. Socialstyrelsens policy om kvalitén på kvinnojourer ger information om vad som anses vara av stor betydelse på kvinnojourerna och hur kvinnors rättigheter och mäns våld mot kvinnor förstås. Kvalitetsindikatorerna används i form av en enkät som år 2019 skickades till 282 skyddade boenden i Sverige där 76% av de tillfrågade svarade. Enkäten som skickades ut år 2019 är den tredje enkäten innehållande kvalitetsindikatorerna.²¹ Det har tidigare gjorts två undersökningar men jag har valt att inte använda dessa i min studie eftersom indikatorerna ändrades efter första enkätundersökningen år 2014 - 2015. Anledningen bakom ändringen av indikatorerna var att en del kriterier var uppfyllda av nästan alla skyddade boenden vilket gjorde att de togs bort och

¹⁹ Regeringsbeslut II:5. S2011/8989/FST. *Uppdrag om skyddat boende*. (Hämtad: 2023-04-20)

²⁰ Regeringsbeslut II:4. S2011/8989/FST (delvis). *Framställan om förlängd tid för redovisning av uppdrag om skyddat boende*. Socialdepartementet. [Förlängning av uppdrag \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2011/11/1308113) (Hämtad: 2023-04-20)

²¹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. Stockholm: Socialstyrelsen: 2020. [Kartläggning av skyddade boenden i Sverige \(socialstyrelsen.se\)](https://www.socialstyrelsen.se/kartlaggning-av-skyddade-boenden-i-sverige) (Hämtad: 2023:04:20) s. 7-10

andra tillkom.²² Jag anser därför att den första enkäten som gjordes inte är relevant för frågeställningen eftersom den innehåller indikatorer och svar som inte längre används och blir därmed inte aktuell. Jag har istället valt att använda den senaste enkätundersökningen som gjordes 2019-2020. Den innehåller indikatorer och enkätsvar som är aktuella och ger därför det närmast verklighetsnära materialet för tiden av studien.

Det har dessutom gjorts en avgränsning gällande kvalitetsindikatorerna där ett avsnitt om kartläggningen av skyddade boenden valts bort. Kartläggningen fokuserar bland annat på antal boenden och vilka olika driftsformer som finns samt antal platser per boende och för medföljande barn. Eftersom dessa indikatorer inte inriktar sig mot kvalitén på skyddade boenden utan endast utgör en överblick anses det inte vara aktuellt för studien. Enkäterna tillhörande kartläggningen görs i samband med undersökningen av kvaliteten i skyddade boenden och presenteras därför i samma dokument. Materialet som används utgörs endast av kvalitetsindikatorerna och inte av kartläggningen.²³ Anledningen till att material från Socialstyrelsen används är för att det är den myndighet som har ansvar över att förbättra socialtjänsten.²⁴

Det har också gjorts ett urval för vilka kvalitetsindikatorer som används i studien för att det ska finnas tillräckligt med information om varje indikator. I genomförandet av analysen behövs det tillräckligt mycket information för att frågorna tillhörande analysen kan besvaras och för att det inte ska ske övertolkningar. Det krävs också en avgränsning utifrån frågeställningen som fokuserar på indikatorer för att säkra skyddssökandes trygghet och säkerhet. Indikatorerna som utgör materialet för analysen är därför utvalda då de har en koppling till trygghet och säkerhet för skyddssökande. Dessutom ger Socialstyrelsen en mer utförlig problemrepresentation av dessa kvalitetsindikatorer där det också går att utläsa vilken problematik som indikatorerna har för avsikt att förbättra.

²² Socialstyrelsen. *Kvalitet i skyddade boenden*. Stockholm: Socialstyrelsen, 2015. [XX \(socialstyrelsen.se\)](#) (Hämtad: 2023-04-20) s. 35

²³ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s. 22-23

²⁴ Socialstyrelsen. Om Socialstyrelsen. *Socialstyrelsen*. 2023 [Kort om Socialstyrelsen](#) (Hämtad: 2023-04-20)

1.3.1 Primärmaterial

Primärmaterialet som används i studien för att svara på frågeställningen är material som Socialstyrelsen tagit fram. Socialstyrelsen beskrivs på deras webbplats som Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg. De beskriver att en del av deras uppgifter består av att utveckla bestämmelser, kunskapsstöd och statistik för att göra vidareutvecklingar och evaluera arbetet. På webbplatsen skriver de också om hur de följer framstegen inom vård och omsorg samt möter och tar fasta på omvärldens önskan. De jobbar för att alla människor i Sverige ska få bra vård och omsorg på lika villkor.²⁵ Rapporten innehållande kvalitetsindikatorerna publicerades i juni år 2020 och heter "Kartläggning av skyddade boenden i Sverige."²⁶ I förorden förklaras det att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att göra en kartläggning av skyddade boenden för våldsutsatta personer. I uppdraget ingår det även uppföljning av kvalitén och att undersöka vilken tillgänglighet som finns för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning eller med beroende- eller missbruksproblematik. I förorden beskrivs också hur kartläggningen främst riktar sig mot regeringen men att även andra aktörer kan ta del av den. Kartläggningen görs för att göra en lägeskildring av skyddade boenden samt följa upp kvalitén.²⁷ Socialstyrelsen presenterar även hur indikatorerna för kvalitet har tagits fram inom ramen för öppna jämförelser som uppmärksammar olika synpunkter inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården. De berättar också att indikatorerna baseras på befintlig kunskap och ska förse kommuner och andra inom skyddade boenden med en lämplig riktning. De kan dessutom fungera som underlag för verksamheterna och huvudmän samt chefer och andra inom verksamheternas utveckling. Indikatorerna förklaras som en slags vägvisare för behoven av kvalitét istället för en spegling av det befintliga arbetet.²⁸

1.3.2 Sekundärmaterial

De källor som jag använt och som utgör sekundärt material är forskningen gjord av Veronica Ekström där hon undersöker stödet som våldsutsatta kvinnor får i polisutredningar i artikeln

²⁵ Socialstyrelsen. Om Socialstyrelsen. (Hämtad: 2023-04-16)

²⁶ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*

²⁷ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 3

²⁸ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 16-17

*Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen.*²⁹ Ekström är docent och studierektor samt bitr. Prefekt på institutionen för socialvetenskap vid Marie Cederschiöld högskola.³⁰ Hon undersöker kvinnors erfarenheter och inställning till socialtjänsten mot bakgrund av våldsutsatta kvinnors rätt till stöd och kritiken riktad mot socialtjänsten för bristande stöd. Dessutom undersöks även förståelsen av Relationship Violence Center och stödet kvinnorna får av socialtjänsten utifrån deras upplevelse och deras behov.³¹ Resultatet visar att våldsutsatta kvinnor behöver stöd, i synnerhet vid tiden för det juridiska skedet. När kvinnor får stöd och hjälp ökar det chansen för att kvinnorna även kontaktar polisen i fortsättningen.³²

Ytterligare sekundärmaterial är forskningen gjort av Maria Eriksson och Linda S. Jonsson där de berättar om ett projekt i rapporten *Efter våldet - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende - Utveckling och implementering.*³³ Maria Eriksson är professor inom socialvetenskap vid Marie Cederschiöld Högskola.³⁴ Linda S. Jonsson är docent i samhällsvetenskap vid Marie Cederschiöld högskola.³⁵ De beskriver projektet *Efter våldet - rättigheter för barn i skyddat boende* vars syfte är att stärka rättigheter för de barn som blivit utsatta eller bevittnat våld i hemmet och vistas på ett skyddat boende. Resultatet av projektet är en modell som består av fem steg: “1) Traumamedveten omsorg, 2) Information & delaktighet, 3) Lek & aktivitet, 4) Barncentrerad samverkan och 5) Våldsmedveten handläggning.”³⁶ Framställningen av projektet baseras på intervjuer och enkäter som visade att det saknades ett fungerande samarbete mellan

²⁹ Ekström, Veronica. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen. *European Journal of Social Work*. Vol 18, Nr 5, 2015: 661- 674. Doi: [10.1080/13691457.2014.951600](https://doi.org/10.1080/13691457.2014.951600) (Hämtad: 2023-04-6)

³⁰ Marie Cederschiöld högskola. Veronica Ekström. *Marie Cederschiöld högskola*. 2023 [Veronica Ekström - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](https://www.mchs.se/veronica-ekstrom) (Hämtad: 2023-04-06)

³¹ Ekström. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen. s. 662, 665, 666 (Hämtad: 2023-04-6)

³² Veronica, Ekström. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen. s. 671-672 (Hämtad: 2023-04-6)

³³ Eriksson, Maria. Jonsson, S. Linda. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. Stockholm: Marie Cederschiöld högskola, 2022. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](https://diva-portal.org/fulltext/01.pdf) (Hämtad: 2023-04-6)

³⁴ Maria Cederschiöld högskola. Maria Eriksson. *Marie Cederschiöld högskola*. 2023. [Maria Eriksson - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](https://www.mchs.se/maria-eriksson) (Hämtad: 2023-04-07)

³⁵ Maria Cederschiöld högskola. Linda Jonsson. *Marie Cederschiöld högskola*. 2023. [Linda Jonsson - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](https://www.mchs.se/linda-jonsson) (Hämtad: 2023-04-08)

³⁶ Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23) s. 4

berörda verksamheter och yrken. Modellen skapades för att säkerställa att barns rättigheter är i centrum på skyddade boenden.³⁷

Sekundärmaterial utgörs också av Veronica Ekströms och Johan Hvenmarks studie *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende* där de undersöker hur politiker i kommunen och chefer på socialtjänsten konstruerar kvalitet bland skyddade boende.³⁸ Johan Hvenmark är lektor och docent på institutionen för civilsamhälle och religion på Marie Cederschiöld högskola.³⁹ De skriver om den otydlighet som finns gällande begreppet kvalitet och vilka kriterier som kännetecknar en hög kvalitet.⁴⁰ Genom intervjuer av politiker och chefer i socialtjänsten bland olika kommuner visar det sig att begreppet inte har en tydlig definition.⁴¹

Bland sekundärmaterial finns även Helena Hoppstadius studie som hon skriver om i artikeln *What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context?*⁴² Hoppstadius är universitetslektor på institutionen för psykologi och socialt arbete vid Mittuniversitetet.⁴³ Hon undersöker vilka diskurser som finns i det sociala arbetet i Sverige inom fem riktlinjer om våld mot kvinnor.⁴⁴ Hon utgår från tankesättet att diskurser utgör teorier och ramar för hur vi ser omvärlden vilket leder till att de används i policydokument och hur dessa konstruerar problem.⁴⁵ Resultatet visade att inom problemrepresentationen görs inga

³⁷ Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23) s. 4,6,24

³⁸ Ekström, Veronica.Hvenmarks, Johan.. Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende. *Sociologisk Forskning*. Vol: 59, nr: 4, 2023: 447 - 471 [Visar Ett pris man får betala? \(sociologiskforskning.se\)](#) (Hämtad: 2023-04-24) s.447

³⁹ Maria Cederschiöld högskola. Johan Hvenmark. *Maria Cederschiöld högskola*. 2022. [Johan Hvenmark - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#) (Hämtad: 2023-05-02)

⁴⁰ Ekström, Hvenmark. Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende. (Hämtad: 2023-04-24) s. 447-448

⁴¹ Ekström, Hvenmark. Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende. (Hämtad: 2023-04-24) s. 456-460

⁴² Hoppstadius, Helena. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. *GÉNEROS –Multidisciplinary Journal of Gender Studies*. Vol. 7, Nr .3, 2018: 1684-1708. doi: 10.17583/generos.2018.3737 (Hämtad: 2023-05-10)

⁴³ Mittuniversitetet. Helena Bäck. *Mittuniversitetet*. 2022. [Helena Bäck | miun.se](#) (Hämtad: 2023-05-23)

⁴⁴ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. (Hämtad: 2023-05-19) s. 1687

⁴⁵ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context (Hämtad: 2023-05-19) s. 1690-1691

genusspecifika förklaringar av problemet, dessutom konstrueras inte problemet som ett samhällsproblem.⁴⁶

Judy Hughes forskning om metoder och insatser som används på kvinnojourer utgör också en del av det sekundära materialet. Hughes är biträdande professor inom socialt arbete vid University of Manitoba.⁴⁷ Hon skriver i artikeln *Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelter* om bemötandet kvinnor får när de anländer till boendet.⁴⁸ Resultatet visar att bemötandet av kvinnan när hon anländer är väldigt viktigt för att hon ska känna sig bekväm. När kvinnan och eventuella barn ska installera sig i boendet är det också av stor betydelse att de får stöttning.⁴⁹ De belyser vikten av att de anställda förstår metoderna som används på boendet eftersom det utgör en viktig del av stödet. Resultatet visar också att insatserna kan innebära en känsla av för lite egenmakt eller en förstärkning av egenmakt och att metoder baserade på empowerment därför är de som ger bäst resultat.⁵⁰

Avslutningsvis presenteras också forskningen gjord av Liane V. Davis, Jan L. Hagen och Theresa J. Early som de presenterar i artikeln *Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate?*⁵¹ De undersöker hur gräsrotsorganisationers kamp för att bekämpa våld mot kvinnor även påverkar myndigheternas arbete. De beskriver däremot att det nu finns en oro att andra sociala problem kommer att påverka myndigheternas prioriteringar. När andra sociala problem prioriteras finns det en risk att våld mot kvinnor går tillbaka till att ses som privata angelägenheter. Det kan leda till att olika insatser försvinner och byts ut mot behandlingar i form av terapi om det inte längre definieras som ett samhällsproblem.⁵² Resultatet

⁴⁶ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context (Hämtad: 2023-05-19) s. 1698 - 1699

⁴⁷ University of Manitoba. Judy Hughes. *University of Manitoba. Judith (Judy) Hughes | Faculty of Social Work | University of Manitoba (umanitoba.ca)* (Hämtad: 2023-05-19)

⁴⁸ Hughes, Judy. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. *Journal of Interpersonal Violence*. Vol 35, nr: 15-16, 2020: 3034 - 3053. <https://doi.org/10.1177/0886260517707307>

⁴⁹ Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters (Hämtad: 2023-05-19) s. 3040-3041

⁵⁰ Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters (Hämtad: 2023-05-19) s. 3049

⁵¹ Davis, V. Liane. Hagen, L. Jan. Early, J. Theresa. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? *Social Work*. Vol. 39, Nr. 6, 1994: 695 - 704. <https://www.jstor.org/stable/23717132> (Hämtad: 2023-05-19)

⁵² V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19) s. 695-697

av undersökningen visar även att insatserna som socialtjänsten idag erbjuder görs med knappa och opålitliga resurser.⁵³

Bland sekundärmaterial finns också webbsidan tillhörande *The University of Adelaide* där WPR-metoden förklaras.⁵⁴ WPR-metoden utgörs av sex frågor som används för att göra en kritisk granskning av material. Det finns också en introduktion av Carol Bacchi som har utvecklat metoden och en beskrivning av hur metoden kan användas för att utmana synvinklar som framgår i olika policydokument.⁵⁵

Vidare används boken *Women, Policy and Politics - The construction of policy problems* för att ytterligare förklara teorin.⁵⁶ I boken görs det en förklaring om hur teorin utgår från tankesättet att policydokument innehåller problemrepresentationer som även konstruerar problem. Däremot kan konstruktionen som produceras vara en av flera och att det därmed kan finnas flera förståelser av problemen. Bacchi förklarar att olika tolkningar som framgår i policydokument påverkar förståelsen av problematiken, det är denna utgångspunkt som används i analysen av materialet.⁵⁷

I boken *Textens mening och makt* skriver Göran Bergström och Linda Ekström i kapitlet *Tre diskursanalytiska inriktningar* om analysen och hur den används vilket utgör en del av det sekundära materialet.⁵⁸ I boken introducerar och redogör författarna för WPR-ansatsen där de skriver hur den kan användas för att granska olika föreställningar av problem. Dessutom beskrivs metoden vara användbar inom studier av policydokument.⁵⁹ Författarna beskriver dessutom

⁵³ V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19) s. 703

⁵⁴ The University of Adelaide. The WPR Approach: What's the problem represented to be? *The University of Adelaide*. 2022. [The WPR Approach | Adelaide Graduate Research School | University of Adelaide](#) (Hämtad: 2023- 04-11)

⁵⁵ The University of Adelaide. The WPR Approach: What's the problem represented to be? (Hämtad: 2023- 04-11)

⁵⁶ Bacchi, Carol Lee. *Women, policy and politics: the construction of policy problems*, London: SAGE, 1999

⁵⁷ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s.1-2, 164

⁵⁸ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.), 253-301. Fjärde Upplagan. Lund: Studentlitteratur, 2018

⁵⁹Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). s. 271

betydelsen av varje fråga som utgör analysmetoden och vad frågorna söker svar på.⁶⁰ Slutligen skriver Bergström och Ekström om kritik riktad mot metoden.⁶¹

1.4 Forskningsetiska bedömningar

Forskningsetik baseras på sambanden mellan forskning och etik där forskning ska bedrivas på vissa etiska villkor vilket Vetenskapsrådet skriver om i boken *God forskningssed*.⁶² I boken berättas det om individskyddskravet som utgör en del av etiska kodexar och innebär att individer som medverkar i forskning inte ska komma till skada. Individskyddskravet ska inte heller stå i vägen för att bedriva forskning om riskerna endast innebär minimal skada mot personer.⁶³ I denna studie används ingen information om enskilda individer eller information som anses vara privat. I studien har det därför inte varit nödvändigt att välja bort information och därför har inte heller forskningen blivit begränsad. I arbetet görs det forskningsetiska bedömningar utifrån etik vilket Vetenskapsrådet beskriver där de berättar hur etik utgörs av medvetna och reflekterande val som görs.⁶⁴ De gör också en koppling mellan forskningsetiska bedömningar och forskning av god kvalitet. Forskningsetiken beskrivs vara bristande när frågeställningen inte är helt tillförlitlig eller om det finns felaktiga metoder samt om de används på ett felaktigt sätt. Etiken beskrivs påverkas av upptäckter som inte överensstämmer med forskarens tes utelämnas eller om frågeställningen inte går att besvara med studien. Vetenskapsrådet skriver även att inga individer eller grupper får utsättas för diskriminering på grund av forskningen.⁶⁵ I studien prioriteras en hög kvalitet genom användningen av en tillförlitlig frågeställning och metoder på korrekta sätt. Det görs inte heller upptäckter som exkluderas från studien och forskningen samt frågeställningen anpassas efter varandra. Avslutningsvis görs ingen framställning av människor som kan resultera i diskriminering eller annan kränkande behandling.

⁶⁰ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s.273-274

⁶¹Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). s. 291-294

⁶² God forskningssed [Elektronisk resurs], Reviderad utgåva, Vetenskapsrådet, Stockholm, 2017. [God forskningssed \(vr.se\)](#) s. 12

⁶³ God forskningssed. Vetenskapsrådet. s. 13-14

⁶⁴ God forskningssed. Vetenskapsrådet s. 12

⁶⁵ God forskningssed. Vetenskapsrådet s. 16

2. Litteraturöversikt och tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras tidigare forskning inom forskningsområdet samt vilka luckor det finns och vad denna studie bidrar med. Nedan presenteras olika studier som gjorts om stöd till våldsutsatta kvinnor och barn samt arbetet och kvalitén på skyddade boenden.

2.1 Tidigare forskning

Det har gjorts en del forskning om arbetet på kvinnojourer och deras relation till politiken och samhället. Våld mot kvinnor både påverkar och påverkas av andra händelser och förändringar i samhället och därför görs det studier i olika ämnen för att komma närmare en förklaring och lösning. Våldsutsatta kvinnor som anmäler och lämnar sina män riskerar att bli delaktiga i en lång process som kan innefatta både polis, advokater, åklagare, socialtjänst, vårdpersonal och personal vid kvinnojourerna. Gemensamt för de flesta studier är att de undersöker kvinnors kontakt och stöd från bland annat socialtjänsten vid polisutredningar. Gällande studier om kvinnors och barns vistelse vid kvinnojourer har det gjorts undersökningar med fokus på barnets rättigheter och behov. Dessutom finns det studier gällande konstruktionen och förståelsen av olika problem inom bland annat socialtjänsten. En del av materialet har samlats in via intervjuer av kvinnor och personal från de berörda verksamheterna, det är också forskning som gjorts med hjälp av enkäter. Gemensamt för dessa studier är att det inte gjorts lika mycket studier av statliga dokument med fokus på problembeskrivningar av skyddade boenden med kvinnors rättigheter som bakgrund.

Veronica Ekström har studerat stödet som våldsutsatta kvinnor får i polisutredningar vilket hon skriver om i artikeln *Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen*.⁶⁶ I artikeln skriver Ekström hur våldsutsatta kvinnor har rätt till stöd enligt socialtjänstlagen men att socialtjänsten har fått mycket kritik för sin bristfälliga stöttning och svårigheterna med att ta itu med mäns våld mot kvinnor på ett lämpligt sätt.⁶⁷ Ekström har genomfört en kvalitativ studie som baseras på kvinnors erfarenheter och attityder gentemot

⁶⁶ Ekström. *Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen* (Hämtad: 2023-04-6)

⁶⁷ Ekström. *Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen* (Hämtad: 2023-04-6) s. 661-662

socialtjänsten. Materialet är insamlat genom intervjuer av sex kvinnor som alla upplevt våld i nära relationer. I studien undersöks vilket typ av stöd kvinnorna fått samt förståelsen av Relationship Violence Center och stödet från socialtjänsten i relation till kvinnors erfarenhet och behov av stöd. Studien visar att kvinnor som blivit utsatta för våld vanligtvis söker stöd i sin närmaste omgivning och blir tillslut uppmanade att söka hjälp.⁶⁸ Ekström skriver också att våldsutsatta kvinnor är i stort behov av stöd särskilt under tiden för den rättsliga processen och om de får bra stöd ökar sannolikheten att de i fortsättningen kontaktar polisen för hjälp. Ekström beskriver även hur rättsligt stöd däremot inte ska ersätta annan typ av stöd från socialtjänsten.⁶⁹

Maria Eriksson och Linda S. Jonsson skriver om ett projekt vid namn *Efter våldet - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende - Utveckling och implementering*.⁷⁰ De berättar om ett projekt genomfört åren 2021-2022 som heter *Efter våldet - rättigheter för barn i skyddat boende* vars syfte är att stärka rättigheter för de barn som blivit utsatta eller bevittnat våld i hemmet och vistas på ett skyddat boende. Resultatet av projektet är en modell som består av fem steg: "1) Traumamedveten omsorg, 2) Information & delaktighet, 3) Lek & aktivitet, 4) Barncentrerad samverkan och 5) Våldsmedveten handläggning."⁷¹ I projektet utvecklades IDEAL-modellen som innehåller fem steg för att säkra en "barncentrerad samverkan".⁷² IDEAL står för de olika faserna vid vistelsen på det skyddade boendet från att barnet flyttar dit tills barnet inte längre bor på boendet. Undersökningen gjordes med bland annat intervjuer och enkäter där de svarande inom berörda verksamheter fick beskriva samverkan bland de olika yrkena och vilka hinder som fanns för ett gott samspel. Undersökningen visade att det fanns brister gällande samarbetet mellan yrkena. Sammanfattningsvis skapades modellen för att säkerställa att barns rättigheter är i fokus under alla faser vid de skyddade boendet och att modellen ska kunna användas av socialtjänsten.⁷³

⁶⁸ Ekström. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen (Hämtad: 2023-04-6) s. 665 - 666

⁶⁹ Ekström. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen (Hämtad: 2023-04-6) s. 671-672

⁷⁰ Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23)

⁷¹ Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23) s. 4

⁷² Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23) s. 4

⁷³ Eriksson, Jonsson. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. (Hämtad: 2023-04-23) s. 4,6,24

I studien *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende* undersöker Veronica Ekström och Johan Hvenmark hur kommunpolitiker och chefer inom socialtjänsten konstruerar kvalitet bland skyddade boenden.⁷⁴ Bakgrunden till undersökningen är förändringarna i ansvarsområdet där socialtjänsten blivit allt mer delaktig. Ekström och Hvenmark berättar även att den ökade privatiseringen har gett upphov till kvalitetsindikatorer som har arbetats fram för att främja en kvalitetsutveckling. Det är dock inte helt tydligt vad som kännetecknas av en god kvalitet eftersom författarna menar att kännetecknen för en god kvalitet konstrueras socialt och blir därmed föremål för maktrelationer. Det finns likheter mellan Ekströms och Hvenmarks bakgrund till undersökningen och denna studie där även konstruktionen av kvalitet undersöks.⁷⁵ Materialet till deras undersökning bygger dock på semistrukturerade intervjuer av folkvalda politiker i olika kommuner och chefer inom socialtjänsten. Resultatet av studien visade att kvalitén inom socialtjänsten kan vara svår att redogöra men beskrivs bland annat vara metoder med vetenskapliga grunder eller då verksamheten är kostnadseffektiv med förhållning till budgeten. När personerna flyttar från det skyddade boendet och kan klara sig själva beskrivs detta också som ett tecken på god kvalitet.⁷⁶ Sammanfattningsvis visade intervjuerna att mycket av kvalitén riktar fokus mot kostnader, socialsekreterares kompetens och det stöd som de våldsutsatta får. Det var även viktigt huruvida socialtjänstens uppdrag följs och vilka kunskaper som fanns hos personalen gällande våld i nära relationer.⁷⁷

Det har även gjorts studier om representationer av problemet gällande mäns våld mot kvinnor i den svenska kontexten vilket forskaren Helena Hoppstadius skriver om i artikeln *What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context?*⁷⁸ Hoppstadius undersöker diskurser inom det sociala arbetet i Sverige med hjälp av Carol Bacchis

⁷⁴ Ekström, Hvenmark. *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende.* (Hämtad: 2023-04-24) s.447

⁷⁵ Ekström, Hvenmark. *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende.* (Hämtad: 2023-04-24) s. 447-449

⁷⁶ Ekström, Hvenmark. *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende.* (Hämtad: 2023-04-24) s. 456 - 460

⁷⁷ Ekström, Hvenmark. *Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende.* (Hämtad: 2023-04-24) s.465

⁷⁸ Hoppstadius. *What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context.* (Hämtad: 2023-05-10)

analysmetod. Hon berättar om hur våld mot kvinnor beskrivs vara det största hindret för ett jämställt samhälle. För att undersöka diskurserna i den svenska kontexten används Bacchis ansats "What's the problem represented to be?".⁷⁹ Metoden bygger på kritiska frågor som undersöker problemrepresentationen och på vilka grunder de görs. I metoden ses diskurs inte bara som språk utan även som teorier och tankesätt gällande omvärlden och hur dessa används för att göra representationer av problem inom policydokument. Policydokument innehåller i de flesta fall lösningar på olika problem men de kan också konstruera problem.⁸⁰ Resultatet visade att dokumenten inte gör genus-specifika förklaringar eller beskrivningar vilket gör att kvinnor som oftast är våldsutsatta och männen som oftast är förövaren inte framgår. Detta gör att våldet uppfattas lika problematiskt för både män och kvinnor. Vidare kan detta leda till att våldet inte anses vara ett samhällsproblem och därför kommer det inte heller bekämpas som det. Studien visade även att riktlinjerna sällan problematiserar våld som en strukturell ojämlikhet utan beskrivs istället som individuella och skilda händelser. Riktlinjerna gör dessutom en uppdelning mellan kvinnor födda i Sverige och utlandsfödda, de fokuserar också mycket på mäns inkludering och inte lika mycket på kvinnornas situation.⁸¹

Forskaren Judy Hughes har gjort en studie om vilka metoder och insatser som används vilket Hughes skriver om i artikeln *Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelter*.⁸² Studien har genomförts genom kvalitativa intervjuer av sex personer som arbetar för kvinnors rättigheter och sex personer som bor på ett skyddat boende där metoderna och effekterna undersöks. Hughes har använt sig av en kvalitativ innehållsanalys för att tolka och analysera materialet.⁸³ Resultatet av studien visade att när en kvinna anländer till boendet så riktas stort fokus på att välkomna henne och få henne att känna sig bekväm. De visar henne boendet och ger henne och eventuella barn hjälp och stöttning för att de ska kunna installera sig i bostaden, de får också mycket stöttning genom arbetet som utgår

⁷⁹ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. (Hämtad: 2023-05-19) s. 1684, 1690

⁸⁰ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context.(Hämtad: 2023-05-19) s. 1690-1691

⁸¹ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. (Hämtad: 2023-05-19) s. 1698-1700

⁸² Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. (Hämtad: 2023-05-19)

⁸³ Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. (Hämtad: 2023-05-19) s. 3034, 3037

från klientcentrerade metoder. Det framgår även att det är viktigt att förstå de metoder som används på skyddade boenden eftersom de tillhandahåller den primära hjälpen för kvinnor som lämnar en våldsam man. Insatserna kan antingen innebära en känsla av förstärkt egenmakt men om kvinnorna får en dålig erfarenhet på boendet finns det risk att kvinnan lämnar. Slutligen visar också studien att klientledda metoder baserade på empowerment principen är de med bäst resultat.⁸⁴

Liane V. Davis, Jan L. Hagen och Theresa J. Early har gjort en undersökning huruvida stödet och hjälpen våldsutsatta kvinnor får vilket de skriver fram i artikeln *Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate?*⁸⁵ I artikeln berättar författarna om hur gräsrotsorganisationer har utvecklats för att bekämpa våld mot kvinnor och hur dessa även resulterat i att myndigheter ser våldet som ett allvarligt problem. Organisationerna uttrycker nu en oro huruvida andra sociala problem kommer att påverka myndigheternas arbete och att andra problem kommer att prioriteras. Om myndigheternas arbete för att bekämpa våld mot kvinnor upphör att prioriteras kan detta leda till att problemet återgår till att ses som privata angelägenheter. Istället för att myndigheter arbetar för att socialtjänsten ska kunna erbjuda våldsutsatta kvinnor olika insatser riskerar insatserna att bytas ut mot terapi.⁸⁶ Undersökningen genomfördes med hjälp av frågeformulär som har getts ut till bland annat myndigheter, formulären innehöll frågor angående politik, åsikter och verksamheten.⁸⁷ Resultatet av undersökningen visade att insatserna som socialtjänsten erbjuder till våldsutsatta kvinnor är marginella utan pålitlig finansiering och att andra sociala problem kan äventyra finansieringen.⁸⁸

Enligt tidigare forskning finns det otydligheter angående våldsutsatta kvinnor. Dessutom finns det oklarheter gällande samverkan hos myndigheter och kvalitén vid de skyddade boendena vilket visar på en lucka i kunskapen om skyddade boenden. Det visar även en önskan om att

⁸⁴ Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. (Hämtad: 2023-05-19) s. 3040, 3049

⁸⁵ V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19)

⁸⁶ V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19) s. 695

⁸⁷ V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19) s. 697-698

⁸⁸ V. Davis. L. Hagen. J. Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? (Hämtad: 2023-05-19) s. 703

tydliggöra begrepps användning och förbättra arbetet vid skyddade boenden. Det finns en del forskning som fokuserar på både förståelsen av kvalitén och kvalitetsutvecklingen samt kvinnors upplevelse vid de skyddade boendena. Den tidigare forskning som presenteras ovan tydliggör även hur omfattande arbetet är för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Det går också att dra slutsatsen att mycket av tidigare forskning baseras på intervjuer eller enkäter och riktar sig till personer eller våldsutsatta kvinnor vid kvinnojourer. Det finns därmed utrymme för denna studie där Socialstyrelsens tolkning av problemet analyseras.

3 Teori och metod

För att tolka och analysera materialet används metoden *What's the problem represented to be* (WPR) som är skapad och framtagen av Carol Bacchi. Metoden utgör en kritisk policyanalys och passar därför väl in på materialet som utgörs av offentliga dokument som innehåller bestämmelser, förhållningssätt och lagar. Metoden består av sex frågor som alla är sammankopplade med syfte att analysera materialet och resultatet. Metoden utgår från att offentliga dokument inte bara innehåller lösningar på problem utan också beskrivningar och representationer av problem. Med hjälp av frågorna kan dessa problem analyseras för att få en uppfattning hur problemet förstås.⁸⁹ I kommande avsnitt görs det en utförligare presentation av metoden och vilka sex frågor jag använt mig av för att besvara min frågeställning. Det är med metoden som materialet kan avgränsas vilket bidrar till att meningsbärande och relevanta delar av materialet används för att svara på frågeställning. Val av metod är även en viktig faktor för val av teori eftersom de båda ska vara förenliga för frågeställning.

Carol Bacchi har också utvecklat en teori som hon presenterar i boken *Women, Policy and Politics - the construction of policy problems*.⁹⁰ Bacchis teori har en nära koppling till hennes WPR-metod och hon förklarar vikten av att inte analysera ordval separat från problempresentationen utan analysera hur beskrivningar och ordval fungerar inom problemrepresentationen.⁹¹ För att förstå och analysera dessa samband har Bacchis teori använts

⁸⁹ The University of Adelaide. The WPR Approach: What's the problem represented to be? (Hämtad:2023-04-11)

⁹⁰ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems*

⁹¹ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems*. s. 164-165

gällande konstruktionen av sociala problem. I kommande avsnitt presenteras Bacchis teori ytterligare samt hennes tankar om våld i hemmet och våld mot kvinnor. Val av metod och teori fungerar väl att använda i uppsatsen för att svara på frågeställning eftersom de båda är anpassade för att användas inom policydokument. De utgör även en viktig funktion för att svara på frågeställning eftersom fokus riktas mot beskrivningar.

3.1 Teori

I detta avsnitt presenteras val av teori samt hur teorin förhåller sig till frågeställning och varför den passar väl till materialet.

3.1.1 Women, Policy and Politics - the construction of policy problems

I boken *Women, Policy and Politics - the construction of policy problems* presenterar Bacchi ett tankesätt gällande policydokument och hur de innehåller problemrepresentationer som ofta misstas för att vara den enda möjliga. Bacchi menar att det borde riktas större medvetenhet och fokus på hur policydokument konstruerar problem och att det kan finnas fler förståelser av ett problem. Representationen av problem påverkar dessutom hur andra förstår problemen samt vilken effekt det har på människor som berörs av policydokumentet. Teorin grundar sig i förståelsen av att problem baseras på tolkningar som görs av personer vilket också betyder att det kan finnas flera tolkningar av samma problem. Det teoretiska ramverket som använts i studien innebär att policydokument inte endast är lösningar på problem utan utgör också en tolkning och representation av problemet.⁹² Bacchi beskriver hur det även krävs att se bortom språket som diskurs och istället fokusera på policydokument och hur språk används i specifika kontexter. Bacchi tillägger även hur detta utgör en viktig del av WPR-metoden och passar väl för analyser av policydokument.⁹³ Hennes hypotes är alltså att policydokument använder specifika begrepp eller grundtankar för att göra en problemrepresentation. Till skillnad från att se språk som diskurs analyseras språket till kontexten och vilken problemrepresentation som aktören vill få fram. När

⁹² Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s. 1-2

⁹³ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s.164

fokus förflyttas från endast användning av språk eller begrepp till språk och begrepp i specifika situationer går det att urskilja hur de används i representationen i en specifik kontext.⁹⁴

I boken skriver Bacchi även om våld i nära relation och våld i hemmet där hon inte utgår från enskilda begrepp utan på vilket sätt de används för att få fram en specifik problemrepresentation i ett policydokument, d.v.s vilka begrepp och beskrivningar som används som en del av problemrepresentationen. Hon berättar hur det har funnits olika begrepp för våld mot kvinnor och våld i hemmet och att språket i sig inte är grunden i förståelsen utan hur ordvalen och begreppen används inom policydokument i en problemrepresentation. Teorin bygger även på att analysera vilka konsekvenser som blir av en representation och hur människorna beskrivs och målas upp i policydokumentet.⁹⁵ Hon beskriver det som två nivåer av analyser som genomförs med fokus på hur ojämlikhet inom makt representeras som sociala problem och hur dessa problem sedan konstrueras samt dess effekter. Genom att representera exempelvis våld mot kvinnor som ett socialt problem skapas förståelsen av att problemet utgör ett hot mot hela samhället. Om våld mot kvinnor inte konstrueras som ett socialt problem anses det inte vara upp till samhället att lösa problemet. Bacchi föreslår alltså att fokus borde riktas mot vilket sorts problem som våld mot kvinnor beskrivs vara i policyn.⁹⁶ Förhållningssättet framtaget av Bacchi fungerar väl med metoden som används eftersom det är stort fokus på representationer av problemen som presenterades tidigare.

3.2 Metod

I följande avsnitt presenteras och diskuteras val av metod samt hur den är relevant för val av teori. Materialet som kommer analyseras är kvalitetsindikatorerna framtagna av Socialstyrelsen. För att analysera och tolka mitt material använder jag mig av metoden *What's the problem represented to be?*.

3.2.1 What's the problem represented to be?

⁹⁴ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s.164

⁹⁵ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s.165

⁹⁶ Bacchi. *Women, policy and politics: the construction of policy problems* s.166

Som tidigare nämnt utgår metoden från att förstå och analysera hur problem förstås och framställs genom att undersöka vilka lösningar som presenteras. I boken *Textens mening och makt* skriver Göran Bergström och Linda Ekström om WPR-ansatsen där metoden beskrivs som ett verktyg för att granska givna föreställningar gällande sociala och politiska dilemman. Metoden kan även användas för att undersöka maktrelationer och hur föreställningarna påverkas av makt samt hur föreställningar om dilemman skapas och legitimeras och vilken påverkan det ger. Till en början användes ansatsen främst inom policyanalys men används nu inom andra fält och studier.⁹⁷ Analysmetoden visar dessutom hur samhällsproblem som beskrivs i offentliga dokument bara utgör en viss uppfattning och att det kan finnas flera tolkningar av problemet. Syftet med ansatsen blir alltså att visa på hur förståelsen av problem kan skilja sig åt och därför är problempresentationen av stor betydelse för analysen.⁹⁸ WPR-ansatsen passar väl med materialet som består av Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer.. Bacchi har utvecklat olika frågor för att förstå och analysera material såsom policydokument. Det finns sex utarbetade frågor gällande framställningen av problemet i texten. Bergström och Ekström skriver att det finns möjlighet att välja ut vilka frågor som behövs för att svara på frågeställningen. Det går även att genomföra analysen och svara på varje fråga separat eller göra det löpande i texten.⁹⁹ I boken berättar Bergström och Ekström om frågorna tillhörande metoden vilket är följande:

Question 1: What's the problem (e.g. of "gender inequality", "drug use/abuse", "economic development", "global warming", "childhood obesity", "irregular migration", etc.) represented to be in a specific policy or policies?

Question 2: What deep-seated presuppositions or assumptions (conceptual logics) underlie this representation of the "problem" (problem representation)?

Question 3: How has this representation of the "problem" come about?

Question 4: What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the "problem" be conceptualized differently?

⁹⁷ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s.271

⁹⁸ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s.272

⁹⁹Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s. 273

Question 5: What effects (discursive, subjectification, lived) are produced by this representation of the “problem”?

Question 6: How and where has this representation of the “problem” been produced, disseminated and defended? How has it been and/or how can it be disrupted and replaced?¹⁰⁰

Bergström och Ekström tydliggör även betydelsen av varje fråga och vad frågan främst söker svar på. Den första frågan syftar till hur det specifika problemet representeras i materialet och hur problemet konceptualiseras. Här ges det svar som sedan ska analyseras och tolkas i de nästkommande frågorna. Fråga två undersöker vilka förutsättningar och förkunskaper som ligger till grund för representationen av problemet samt vilken logik och rationalitet som varit med i formuleringen. I nästa fråga studeras hur denna representation av problemet uppstått och vilka historiska händelser som format representationen av problemet. Frågan syftar alltså till att hitta specifika händelser som påverkat framställningen av problemrepresentationen. I fråga fyra undersöks vad som lämnas oproblematiskt i texten och vad det är som i problemrepresentationen inte förklaras vara ett problem och vilka andra definitionen som finns. Dessutom söker frågan svar på vilka typer av begränsningar som finns i representationen. I fråga fem studeras vilka effekter som representationen medför som exempelvis påverkan på hur vi föreställer oss själva och omvärlden. Sista frågan syftar på vilka effekter som representationen kan innebära samt vilka förändringar som kan tänkas vara önskvärda.¹⁰¹

I studien har inte alla frågor använts eftersom det har gjorts en bedömning att frågorna i vissa fall är väldigt lika. De frågor som används i studien är fråga 1, 2 och 4 utifrån en bedömning att dessa frågor är av högst relevans utifrån frågeställningen. Valet att inte använda de övriga frågorna är på grund av tidsbrist då tidsramen för undersökningen gör att det inte är möjligt att analysera materialet utifrån alla frågor. Frågorna är delvis överlappande vilket kan ge liknande svar vilket också gör att alla frågor inte behöver användas för att nå en fullständig analys.

¹⁰⁰Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s. 273

¹⁰¹ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s.273 - 274

Vid undersökningen lästes materialet noggrant ett flertal gånger för att ge svar på en fråga åt gången för att få så mycket information som möjligt till varje fråga. Jag har valt meningsbärande stycken från materialet som svarar på frågan eller är relevant inom frågans ämne. Genom att analysera materialet med en fråga åt gången har jag också fokuserat på att hitta delar i texten som svarar på frågan även om det inte står tydligt i materialet. Det har bildats en bra förståelse av texterna och de ämnen som materialet gäller. Svaren på frågorna kan överlappa varandra men detta beskrivs vara naturligt.

Sammanfattningsvis är det av stor betydelse att metod och teori fungerar eftersom de båda används för att svara på forskningsfrågan. Både metoden och teorin syftar till att få fram och analysera konstruktioner, framställningen och beskrivningar av problem på policydokument vilket också gör att de fungerar väl med syftet för studien. Teorin används som ett perspektiv som tillämpas på materialet för att svara på frågorna som används i metoden och för att analysera representationen av problem. När fokus riktas mot konstruktionen och representationen av problemen med hjälp av Bacchis förhållningssätt och metod går det att få en djupare förståelse av hur materialet ska analyseras. Genom att se representationerna som tolkningar av problem går det även att undersöka vilken tolkning som gjorts av Socialstyrelsen. När Socialstyrelsens konstruktion av problemen ses som en möjlig tolkning möjliggör det för en analys där representationen av problemet i kontexten kan ifrågasättas. Genom att undersöka språket i de kontexter som framställs i materialet går det även att få en djupare förståelse av hur staten konstruerar kvalité inom olika områden för skyddade boenden.

3.2.1 Kritisk metodreflektion

Kritik som Bergström och Ekström lyfter fram är hur Bacchis WPR-ansats fokuserar för mycket på representationen av problem och inte på människorna som är lidande av problemen och därför kan de objektiva problemen glömmas bort.¹⁰² Bacchi menar däremot att metoden inte har för avsikt att förneka lidande eller hur problemen påverkar människor. Hon menar att det ger större effekt av att undersöka representationen av problemet istället för hur problemet påverkar människor för att förstå vilka insatser som behövs. Det lyfts även fram hur metoden istället kan

¹⁰² Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.) s. 291-292

framhäva att sociala problem kan förstås på olika sätt med flera betydelser.¹⁰³ Ytterligare kritik mot metoden är hur olika föreställningar och representationer av problemen förespråkas vilket kan utgöra en fara när människor helt förnekar problem eller händelser. Exempel som återges är förintelseförnekare som enligt relativismen också har rätt till sin föreställning. Som svar på kritiken menar Bergström och Ekström att relativismen gör plats för olika föreställningar om förintelsen och inte att det aldrig hänt. I studien kommer det inte heller ske tolkningar som ger utrymme för förnekelse till händelser utan studien fokuserar på att göra tolkningar på problem som identifieras.¹⁰⁴

¹⁰³ Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s. 292

¹⁰⁴Bergström, Göran. Ekström, Linda. Tre diskursanalytiska inriktningar. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Göran Bergström & Kristina Boréus (red.)s. 292-293

4 Analys

Analysen genomförs genom att frågorna tillhörande metoden ställs till materialet och besvaras med hjälp av citeringar från texten med ytterligare anteckningar och tillägg. Det är mycket material som används i studien och det kan därför finnas komplexa svar. För att ge svar på frågeställningen undersöks Socialstyrelsens tolkning och konstruktion av kvalitét i skyddade boenden. Genom att applicera frågorna tillhörande metoden och Bacchis teori som utgångspunkt i analysen går det att tolka och förklara materialet. I analysen används även uppsatsens teoretiska utgångspunkter som underlag för att svara på frågorna tillhörande metoden. Teorin av Bacchi gör det möjligt att ifrågasätta den problemrepresentation som presenteras och istället se hur problemet konstrueras. Genom teorin går det även att fokusera på vilka tolkningar som gjorts av Socialstyrelsen och vilka andra tolkningar som är möjliga. Materialet har analyserats utifrån frågorna som ingår i metoden och Bacchis hypotes om hur policydokument konstruerar problem genom användningen av språk och begrepp i en specifik kontext. Analysen är uppdelad i olika delar där varje del utgör en fråga tillhörande metoden. I analysen kommer meningsbärande stycken som svarar på frågorna att väljas ut och diskuteras mot bakgrund av teorin. I materialet finns det olika problemrepresentationer eftersom det också finns olika områden och inriktningar inom skyddade boenden som Socialstyrelsen har undersökt.

Det finns en struktur på frågorna tillhörande analysen där första frågan används för att hitta meningar och stycken i materialet där Socialstyrelsen gör en problemrepresentation. I policydokumentet finns det mycket information vilket gör det nödvändigt att använda sig av fråga ett. Resterande frågor intar en mer analyserande funktion där stycken som framkommer från första frågan kan analyseras.

4.1 Question 1: What's the problem (e.g. of "gender inequality", "drug use/abuse", "economic development", "global warming", "childhood obesity", "irregular migration", etc.) represented to be in a specific policy or policies?

I första frågan riktas fokus mot vad som presenteras vara lösningen på problemet vilket också anger vad Socialstyrelsen tolkar som problemet, alltså genom att fokusera på lösningen avslöjas vad problemet anses vara. De teoretiska utgångspunkterna används genom att rikta fokus mot språkets användning i kontexten och hur problemet beskrivs och representeras. Teorin utgår från tankesättet att lösningar även utgör en konstruktion och tolkning av problemet. Genom att applicera teorin och metoden på materialet görs det en analys där Socialstyrelsens problemrepresentation blir synlig.

Först presenteras problematiken med bemanning där de ger en beskrivning gällande betydelsen av bemanningen på boendet och huruvida personalen har rutiner för säkerheten. I policydokumenten skriver Socialstyrelsen:

Om den våldsutsatta behöver stöd och hjälp i ett skyddat boende bör boendet ha tillräcklig bemanning för att kunna erbjuda skydd mot hot, våld och andra övergrepp (...). Att personalen är anställd medför i många fall en trygghet för den enskilda individen. För vissa skyddsökande räcker det dock att personal finns på plats dagtid medan det för andra kan vara nödvändigt med tillgång till personal dygnet runt.¹⁰⁵

För att försäkra sig om säkerhet och trygghet i det skyddade boendet är det viktigt att det finns rutiner för säkerheten som är kända av personalen och som följs (se indikator 5, bilaga 1.) De skriftliga rutinerna kan gälla hur de boende ska skyddas från hot om våld och risk för våld. Det kan handla om att hålla särskilda samtal med de boende om vilka säkerhetsrutiner som gäller på boendet, exempelvis hur personalen tar emot besökare, telefonrutiner, vad som gäller för de boende som ska besöka det egna hemmet. Av SOSFS 2011:9 framgår att rutiner ska vara dokumenterade (se 4 kap. 4§ och 7 kap. 1 §).¹⁰⁶

Problemet presenteras vara brist på bemanning och anställd personal samt avsaknaden av rutiner gällande samtal och besökare när det gäller att garantera säkerhet och trygghet. I citaten ovan föreslår Socialstyrelsen att det ska finnas personal och rutiner för att skyddsökande ska känna sig trygga och för att förbättra säkerheten. Enligt teorin innehåller inte dokumentet bara lösningar utan också en problemrepresentation som här förklaras vara bristen på bemanning och avsaknad av rutiner. Enligt uppsatsens teoretiska utgångspunkter skapar Socialstyrelsens tolkning en konstruktion där problemet förstås som bristen på personal och rutiner.

¹⁰⁵ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s.37

¹⁰⁶ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s. 38

Gällande säkerhetsplanering skriver Socialstyrelsen:

För att säkerheten vid det skyddade boendet ska fungera är det angeläget att den skyddssökande medverkar till sin egen och de medboendes säkerhet. För att se till att den enskilda skyddssökande personen är trygg mot fortsatta hot och ytterligare våld är det viktigt att det görs en säkerhetsplanering dels vid inflyttningen till det skyddade boendet, dels inför utflyttningen eftersom den enskilda ska bo och leva utan det skydd som boendet erbjuder (se indikator 2, bilaga 1). (...). Med säkerhetsplanering avses att personalen tillsammans med den skyddssökande personen går igenom hens situation när det gäller risken för fortsatt våld och behov av skydd under tiden på det skyddade boendet [2].¹⁰⁷

Det är också viktigt att det görs en säkerhetsplanering med medföljande barn och personalen informerar barnen om regler, sekretess kring de andra på boendet, och hur de kan hantera mobiltelefon och internet kommunikation. Detta görs för att planera barnens egen säkerhet från hot och våld och för att medföljande barn ibland beskrivs utnyttjas av förövaren för att komma åt information om den skyddssökande.¹⁰⁸

Problemet presenteras vara den skyddssökandes eventuella icke förståelse för hur personen skulle kunna orsaka sin egen och de boendes otrygghet samt att medföljande barn kan utgöra en säkerhetsrisk. Socialstyrelsen skriver att skyddade boenden som använder sig av säkerhetsplanering med både vuxna och medföljande barn stärker deras trygghet och säkerhet. Enligt Socialstyrelsens tolkning är det även en brist på säkerhetssamtal med den skyddssökande som gör att personen blir utsatt för fortsatt våld. Utifrån de teoretiska utgångspunkterna innebär lösningen som presenteras också en representation av problemet som utgår från att de skyddssökande riskerar sin egen säkerhet.

Därefter skriver Socialstyrelsen om fysiska skyddsanordningar där de berättar:

I möten med skyddade boenden beskrivs det viktigaste skyddet för enskilda skyddssökande vara att det finns personal på plats och att kvinnan har egen kapacitet att kunna skydda sig själv och barnen. Det finns dock behov av fysiska skyddsanordningar, även om skyddsbehoven varierar mellan olika målgrupper och vid exempelvis hedersrelaterat våld kan det finnas ytterligare behov av fysiska skyddsanordningar (...).¹⁰⁹

¹⁰⁷ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s. 38-39

¹⁰⁸ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s. 40

¹⁰⁹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. s. 40-41

Problemrepresentationen som görs är att det är bristen på personal eller brist på fysiska skyddsanordningar som utgör ett hot mot kvinnan och barnen. Tolkningen som görs av Socialstyrelsen är att det behövs fler skyddsanordningar och mer personal. Den teoretiska utgångspunkten leder oss till att förstå skyddsanordningar som en del av hotet eftersom mer skyddsanordningar anses vara lösningen enligt Socialstyrelsen.

För att säkerställa kvalitén vid de skyddade boendena skriver också Socialstyrelsen om rutiner för att säkra skyddade personuppgifter där de skriver:

En del personer som söker stöd och skydd i ett skyddat boende kan beviljas skyddade personuppgifter. Många med skyddade personuppgifter är kvinnor som lever under hot från en partner eller före detta partner. Många av dessa kvinnor har barn. Det kan även finnas andra skyddssökande som är utsatta för hot och våld. Det behövs kunskap i det skyddade boendet för att hantera skyddade personuppgifter. Det behövs även ett särskilt säkerhetstänkande kring dessa personer ...¹¹⁰

Socialstyrelsen gör en tolkning där problemet presenteras vara personalens okunskap om hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Enligt de teoretiska utgångspunkterna skapas en konstruktion där problemet beskrivs vara avsaknaden av ett säkerhetstänkande av personalen. Genom socialstyrelsens fokus på personalens kunskap om skyddade personuppgifter i samband med säkerheten för skyddssökande framstår det som att mer kunskap är lösningen för att skyddssökande inte ska bli utsatta för hot eller våld. Representationen av problemet blir därmed personalens okunskap gällande hantering av skyddade personuppgifter.

Därefter skriver Socialstyrelsen om dokumentation av genomförandeplan och handläggning samt genomförandet av olika insatser för rättssäkerheten för skyddssökande:

Hur en beslutad insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos utföraren. Det framgår av allmänna råd till 6 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM, och LSS. Av en genomförandeplan bör det bland annat framgå vilket mål insatsen har, vem eller vilka som ansvarar för genomförandet, när och hur olika aktiviteter ska genomföras, när planen har fastställts och när planen ska

¹¹⁰ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 43

följas upp. En genomförandeplan är ett sätt att se till att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt för enskilda.¹¹¹

Av 11 kap. 5 § SoL framgår att socialtjänsten ska dokumentera både handläggningen av ärenden som rör enskilda och genomförandet av beslut om stödinsatser, vård och behandling. Dokumentationen ska visa de beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Dokumentationen ska innehålla uppgifter som är relaterade till mottagandet, genomförandet, uppföljningen och avslutningen av uppdraget (6 kap. 1-5 § SOSFS 2014:5). Dokumentationen är en förutsättning för rättssäkerhet i socialtjänstens insatser och nödvändig för verksamhetens egen uppföljning och utvärdering av verksamheten.¹¹²

Socialstyrelsen gör en tolkning där problemet representeras vara brister av dokumentationen av genomförandeplaner och handläggningen samt genomförandet av insatser. Enligt de teoretiska utgångspunkterna skapas en konstruktion där brist på dokumentation ger upphov till brist på rättssäkerhet. Teorin som används i studien utgår från tankesättet att det finns flera tolkningar av problemet och genom att presentera en lösning går det även att förstå vad som anses vara problemet. När Socialstyrelsen skriver om dokumentation av genomförandeplaner och handläggning som ett sätt att stärka rättssäkerheten skapas en problemrepresentation.

Tillgänglighet under natten lyfts också av Socialstyrelsen där de skriver följande:

För våldsutsatta personer kan det finnas behov av skyddade boenden som har möjlighet att ta emot skyddssökande dygnet runt, året runt (se indikator 13, bilaga 1) Enligt Socialstyrelsens vägledning Fristad från våld, är det viktigt att det finns skyddade boenden som kan ta emot skyddssökande under hela dygnet. När en hotad person söker skydd så är det viktigt att de inte mot sin vilja ska behöva återvända till en hotfull situation. Det finns forskning som visar att våld ofta ökar i samband med uppbrottet från våldsförövaren [2, 16]. Då beslutet att lämna en våldsam relation kan vara komplicerat och ta tid är det angeläget att de skyddssökande får stöd och hjälp när behov uppstår.¹¹³

Tolkningen som görs av Socialstyrelsen representerar problemet som en avsaknad av personal dygnet runt. Konstruktionen av problemet skapar en syn där anledningen till fortsatt våld och brist på hjälp härleds till att det inte finns personal dygnet runt, året runt. Enligt det teoretiska

¹¹¹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 44-55

¹¹² Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 45

¹¹³ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 46

tankesättet utgör lösningen med mer personal dygnet runt också problemrepresentationen. Teorin som används baseras på tankesättet att Socialstyrelsens lösning också avslöjar vad de anser vara problemet. Problemrepresentationen innehåller en tolkning av problemet och gör samtidigt en konstruktion utifrån lösningen.

Socialstyrelsen skriver huruvida det finns lokaler som är anpassade för skyddssökande med funktionsnedsättning.

För att kunna tillgodose behoven hos en person med funktionsnedsättning är det angeläget att lokalerna för det skyddade boendet är anpassade (se indikator 15, bilaga 1). Det kan därför behöva ställas särskilda krav när det gäller lokaler, bemanning och kompetens hos personalen [2]. För att en person med funktionsnedsättning ska känna trygghet är det viktigt att det fungerar med det praktiska i boendet. Det kan handla om att kunna använda hjälpmedel, att eventuell medicinering fungerar och att hen vid behov kan få hjälp med vardagssaker. Att boendet är tillgängligt är viktigt även för att en kvinna ska kunna ta med barn med funktionsnedsättning. Detta gäller exempelvis för personer som har hjälpmedel för funktionsnedsättning, som rullstol eller rullator.¹¹⁴

Tolkningen som Socialstyrelsen gör representerar problemet som ett underskott av anpassade lokaler för personer med funktionsnedsättning där det kan finnas behov av hjälpmedel. Det görs även en representation av problemet där avsaknaden av bemanning och kompetens hos personalen beskrivs vara orsaken till att våldsutsatta känner otrygghet på boendet. De teoretiska utgångspunkterna skapar en konstruktion av problemet som innefattar lokaler, bemanning och personal. Socialstyrelsens lösning för att skyddssökande ska känna trygghet är mer anpassade lokaler samt mer bemanning och mer kompetens. Enligt de teoretiska utgångspunkterna som bygger på att lösningen också avslöjar Socialstyrelsens tolkning av problemet blir detta problemrepresentationen.

I nästa del skriver Socialstyrelsen om olika former av stöd där de skriver:

En person som varit utsatt för våld i en nära relation behöver ofta olika former av stöd. Att skyddade boenden ger stöd samtidigt som de erbjuder tryggt boende är viktigt för den våldsutsattas möjlighet att bryta upp från den våldsamma relationen (se indikator 29). Den enskilde kan behöva råd, vägledning,

¹¹⁴ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 48

stödsamtal, hjälp att planera framtiden, hjälp och stöd i rättsprocessen med mera utifrån sina egna förutsättningar och behov.¹¹⁵

Tolkningen som görs av Socialstyrelsen innebär en problemrepresentation som beskrivs vara bristen på utövningen av både stöd och ett tryggt boende. Enligt Bacchis teori görs det en konstruktion som leder oss till att se frånvarandet av stöd som anledningen bakom svag trygghet på boendet.

4.2 Question 2: What deep-seated presuppositions or assumptions (conceptual logics) underlie this representation of the “problem” (problem representation)?

I detta avsnittet undersöks förutsättningar och förkunskaper som ligger till grund för problemrepresentationen utifrån de beskrivningar som har uppmärksammats i materialet utifrån den föregående frågan i analysen. Genom att undersöka förkunskaperna och på vilka antaganden representationerna görs och framställs ges en djupare förståelse av Socialstyrelsens konstruktion av kvalitét och vad de tycker är problematiskt med de skyddade boendena. I detta avsnitt används också Bacchi teoretiska ramverk där Socialstyrelsens problemrepresentation endast ses som en konstruktion och en av flera förståelser av problemet. I analysen riktas fokus på hur språk konstruerar problem och hur det också går att se hur språket avslöjar Socialstyrelsens antaganden i problemrepresentation. Här uppmärksammas också hennes hypotes om hur språket används i kontexten för undersöka vilka antaganden och förkunskaper som finns.

Gemensamt för de kvalitetsindikatorer som lyfts i materialet och som förklaras i frågan ovan är att det finns ett antagande om brister inom dessa områden som ligger till grund för uppdraget.

De antaganden som görs och som ligger till grund för Socialstyrelsens konstruktion av problemet är att bristen på personal är orsaken till att personerna på boendet känner sig otrygga. Problemrepresentationen bygger också på antagandet att det är brist på personal som utgör en risk för våld och hot och att riskerna blir mindre med mer personal på boendet. Socialstyrelsen

¹¹⁵ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 60-61

har även ett grundantagande om att personalen inte har tillräcklig kunskap om säkerheten på boendet, andra antagande som görs är också att de boende utgör en säkerhetsrisk och bidrar till otryggheten. Genom att undersöka hur språket används i problemrepresentationen går det att tyda hur Socialstyrelsen baserar kvalitetsindikatorn gällande säkerhetsplaneringen på hypotesen att de skyddssökande behöver genomgå säkerhetsplaneringar för att inte riskera sin egen eller de andras trygghet på boendet. Vidare finns det antagande som bygger på att de medföljande barnen utgör en risk för säkerheten och tryggheten genom att använda sig av bland annat sociala medier. De olika representationerna som görs av problemen baseras också på förutsättningarna att personerna behöver fysiska anordningar såsom kameraövervakning, säkerhetsfönster och slussar för att skydda de våldsutsatta. Ytterligare antaganden som görs är hur personalens okunskap anses vara ett problem för säkerheten för de boende, särskilt för personer med skyddade personuppgifter.¹¹⁶

Kvalitetsindikatorerna gällande dokumentation av genomförande och handläggning grundar sig på förkunskaperna att det är bristen på dokumentation som är till grund för att rättssäkerheten inte är tillräckligt säker.¹¹⁷ Socialstyrelsens antagande om hur en avsaknad av personal är anledningen till fortsatt våld och brist på hjälp görs av premisserna att det är bemanningen som bidrar till att den våldsutsatta blir mer utsatt.¹¹⁸ Socialstyrelsens tolkning av problemet med anpassade lokaler för personer med funktionsnedsättning görs på antagandet att det är underskotten av lokaler och brist på kompetens hos personalen som orsakar otrygghet.¹¹⁹

Avslutningsvis gör de också antaganden om att bristen på stöd som de boende får är anledningen till att boendet upplevs som otryggt.¹²⁰

¹¹⁶ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 37-43

¹¹⁷ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 44-45

¹¹⁸ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 46

¹¹⁹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 48

¹²⁰ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 60-61

4.3 Question 4: What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the “problem” be conceptualized differently?

I följande avsnitt görs det en analys av vad som i problemrepresentationen lämnas oproblematiskt och vad som i problemrepresentationen inte förklaras vara ett problem. I avsnittet lyfts också vilka andra definitioner och problemrepresentationer det finns. Här har också uppsatsen teoretiska utgångspunkt använts för att analysera vilka andra tolkningar av problemet som kan finnas. Teorin gör det dessutom möjligt att se Socialstyrelsen problemrepresentation som en möjlig konstruktion och den ger möjligheten att undersöka vilka andra konstruktioner som kan finnas.

Det som inte utgör en del av problemrepresentationen och som lämnas oproblematiskt av Socialstyrelsen när de skriver om tryggheten på boendena i relation till bemanning och säkerhetsrutiner är förövaren som grunden till hotet och våldet. Det som också lämnas oproblematiskt är vilka hinder det finns för de skyddade boendena att ha bemanning dygnet runt, exempel på detta kan vara ekonomiska begränsningar. Genom att Socialstyrelsen hänvisar till just bristen på rutiner som en orsak till otrygghet skapas en konstruktion av problemet som utesluter förövaren som en möjlig tolkning av problematiken.¹²¹

I problemrepresentationen av säkerhetsplanering vid inflyttning och utflyttning beskrivs inte heller här förövaren som en del av problemet och inte heller svårigheterna att finansiera bland annat personal för planeringen. Andra faktorer såsom tidsbrist för planeringen eller ansvaret som läggs på kvinnan gällande säkerheten för de andra på boendet beskrivs inte heller som ett problem. Gällande säkerhetsplanering med barn nämns inte heller det ansvaret som läggs på barnen som en del av problematiken kring säkerhet. I enlighet med Bacchis teori skapas inte heller här en förståelse för förövarens roll gällande säkerheten och därför riktas ingen uppmärksamhet mot sambandet mellan hot och förövaren.¹²² Som tidigare nämnt påverkar problemrepresentationen vad som anses vara problematiskt och hur problemet ska bemötas.

¹²¹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 37-38

¹²² Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 38-40

Genom att utesluta bland annat förövaren från problemrepresentationen skapas det en förståelse att det inte finns ett samband mellan förövare och den skyddssökandes otrygghet. Gällande fysiska skyddsanordningar beskrivs inte konsekvenserna av fysiska skyddsanordningar som ett problem, även här utelämnas förövaren från problemrepresentationen och rättsväsendets ansvar att skydda våldsutsatta. Vid problemrepresentationen för skyddade personuppgifter lämnas förövaren återigen utanför representationen av problemet gällande hot och våld.¹²³

Socialstyrelsen beskriver inte heller ansvaret som andra myndigheter har i rättsprocessen i problemrepresentationen, andra faktorer som kan påverka rättssäkerheten såsom samarbete med andra myndigheter, tidsbrist eller begränsad ekonomi lämnas också oproblematiskt.¹²⁴ När tillgängligheten under natten redogörs som ett problem gällande risken för fortsatt våld lämnas finansiering och kostnaden av att ha att personal dygnet runt utanför problemrepresentationen.¹²⁵ Även i kvalitetsindikatorn gällande underskott av anpassade lokaler för personer med funktionsnedsättning utelämnas problematiken med finansiering av skyddade boenden som en orsak till begränsad tillgänglighet av lokaler. Möjligheten att anställa och avlöna kunnig och utbildad personal beskrivs inte heller som en del av problematiken gällande trygghet på boendet.¹²⁶

Avslutningsvis anses inte tidsbrist eller andra faktorer som kan påverka vilket stöd boendet kan erbjuda vara en del av problematiken.¹²⁷

5 Resultat och diskussion

I följande avsnitt presenteras resultatet av analysen och hur det svarar på frågeställningen. I resultaten har teorins utgångspunkter använts för att tolka och redogöra för slutsatsen av analysen. I detta avsnitt utformas resultatet i en strukturerad form utifrån de frågor som ställdes i analysen. Avsnittet avslutas med en diskussion gällande resultatet och tidigare forskning samt egna reflektioner.

¹²³ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 40-43

¹²⁴ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 44- 45

¹²⁵ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 46

¹²⁶ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 48

¹²⁷ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 60-61

5.1 Resultat

Frågeställningen som har varit vägledande för studien är hur Socialstyrelsen konstruerar kvalitet utifrån kvalitetsindikatorerna i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet på kvinnojourer. Den andra frågan som har undersökts är vad Socialstyrelsen inte anser utgör en del av kvalitetsarbetet för säkerheten och tryggheten. I följande avsnitt presenteras resultatet tillhörande varje frågeställning och avslutas med en övergripande sammanfattning.

5.1.1 Hur konstruerar Socialstyrelsen kvalitet i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet enligt kvalitetsindikatorerna?

I analysen och i enlighet med Bacchis teori framgår det att Socialstyrelsens konstruktion av kvalitet i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet konstrueras genom bemanningen och huruvida personalen är anställd. De framställer att en god kvalitet gällande säkerhet och trygghet innefattas av mer bemanning och fler anställda på kvinnojourer vilket framgår i förklaringen på hur anställda säkrar trygghet. Vidare konstrueras en god kvalitet gällande trygghet och säkerhet genom rutiner avseende samtal med boende om säkerhetsrutiner. Förkunskaper som ligger till grund för konstruktionen är att bristen på anställd personal och bemanning utgör en risk för att kvinnorna utsätts för våld och hot.¹²⁸

Socialstyrelsen konstruerar dessutom kvalitet på kvinnojourer i samband med trygghet och säkerhet genom säkerhetsplanering med de skyddssökande. Genom denna konstruktion anses det vara de skyddssökande som riskerar att orsaka sin egen eller andras otrygghet. En god kvalitet innefattar också säkerhetssamtal med eventuella barn för att de inte ska utgöra en säkerhetsrisk. I enlighet med Bacchis teori skapar detta också en förståelse av att det är skyddssökandes och medföljande barns kunskap om säkerhet som konstruerar en god kvalitet. Denna konstruktion bygger på antaganden att det är de skyddssökandes okunskap om säkerhet som utgör en säkerhetsrisk och otrygghet. Det finns dessutom en tro om att boende behöver göra en säkerhetsplanering för sin egen och andras trygghet, konstruktionen bygger även på ett antagande om att medföljande barn kan utgöra en säkerhetsrisk.¹²⁹

¹²⁸ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s.37-38

¹²⁹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 38-40

Kvalité konstrueras också utifrån om det finns skyddsanordningar på det skyddade boendet för att säkerställa att våldsutsatta blir skyddade. Konstruktionen av god kvalitet omfattas också av bemanning på kvinnojourerna för att det inte ska finnas ett hot mot de skyddssökande. Grundtankar som konstruktionen baseras på är antaganden om att det behövs fysiska skyddsanordningar för att skydda våldsutsatta som befinner sig på kvinnojourerna.¹³⁰ Enligt teorin konstrueras kvalitén vid kvinnojouren av rutiner för att personal och volontärer ska säkra tryggheten genom säkerhetstänkande så de skyddssökande inte ska bli utsatta för hot och våld. Framställningen av problemet görs med tron att personalen med sin okunskap är ett problem för säkerheten för de boende.¹³¹ Ytterligare konstruktioner av kvalité som Socialstyrelsen gör är genom dokumentation av genomförandeplaner och handläggning. En god kvalité framställs genom dokumentering för att rättssäkerheten inte ska vara bristfällig. Konstruktionen görs på förkunskaperna att det är bristen av dokumentation av genomförande och handläggning som gör att rättssäkerheten inte är tillräckligt säker.¹³² Kvalité gällande skyddssökandes trygghet och säkerhet konstrueras huruvida de skyddssökande blir utsatta för fortsatt våld beroende på om det finns bemanning dygnet runt. Konstruktionen av kvalité görs utifrån antagandet att det är bemanningen som bidrar till att skyddssökande riskerar ytterligare utsatthet för våld.¹³³

Konstruktionen av kvalitet gällande trygghet görs också genom de lokaler som finns på kvinnojouren och huruvida de är anpassade för skyddssökande med funktionsnedsättning. Begreppet är också konstruerat utifrån personalens kompetens för att de skyddssökande ska känna trygghet. Kvalité konstrueras utifrån antagandet att bristen på anpassade lokaler för personer med funktionsnedsättning och avsaknad av rätt kompetens hos personalen orsakar otrygghet.¹³⁴

Avslutningsvis konstrueras kvaliteten av stödet kvinnojouren ger till de skyddssökande i samband med att de bor på boendet. Kvalité konstrueras av stöd, tryggt boende och hjälp i

¹³⁰ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 40-41

¹³¹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 43

¹³² Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 44-45

¹³³ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 46

¹³⁴ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 48

rättsprocessen enligt Socialstyrelsen. Antagandet bakom konstruktionen är att bristen på stöd och trygga boende på kvinnojourerna orsakar otrygghet.¹³⁵

5.1.2 Vad anser Socialstyrelsen inte utgöra en del av konstruktionen av kvalitet för säkerheten och tryggheten för de skyddsökande vid kvinnojourerna?

I socialstyrelsens konstruktion av kvalitet utesluter de andra problemrepresentationer och förståelser av problemen. Detta innebär att det kan finnas andra tolkningar och förståelser av problemen som också utgör en annan problemrepresentation.

Det som inte nämns i konstruktionen av kvalitet i relation till säkerhet och tryggheten i konstrueringen av problemet gällande bristen på bemanning och säkerhetsrutiner är förövarens roll. Personen som utövar våld och hot omfattas inte av konstruktionen gällande kvalitet för tryggheten och säkerheten på kvinnojourerna. Framställningen av begreppet kvalitet utelämnar även andra hinder som resulterar i att det inte finns bemanning dygnet runt och en brist på säkerhetsrutiner. Uteslutningen av förövaren och andra hinder som en möjlig tolkning skapar en konstruktion där de inte omfattas.¹³⁶ Vid kvalitén för säkerhetsplanering utgör inte heller förövaren en del av konstruktionen för kvalitet gällande säkerhet och trygghet, det förklaras inte heller finnas andra faktorer som påverkar säkerheten. I enlighet med Bacchis teori skapar konstruktionen ingen förståelse för förövarens roll inom säkerheten och tryggheten.¹³⁷ Konsekvenserna av fysiska skyddsanordningar utgör inte en del av konstruktionen av kvalitet, här nämns inte heller andra faktorer som utgör ett hot mot tryggheten och säkerheten förutom en brist på skyddsanordningar. Konstruktionen av kvalitet för skyddade personuppgifter baserar på förkunskaperna att det är personalens okunskap om hur de ska hantera skyddade personuppgifter som utgör hot och våld. Möjliga konstruktioner som innefattar förövarens lämnas utanför.¹³⁸

I konstruktionen av kvalitet gällande rättssäkerhet omfattas inte andra hinder eller annan problematik som kan tänkas påverka rättssäkerheten.¹³⁹ Vid beskrivningen av kvalitet gällande

¹³⁵ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 60-61

¹³⁶ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 37-38

¹³⁷ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 38-40

¹³⁸ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 40-43

¹³⁹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 40-45

personal under nattetid utelämnas möjliga hinder som gör det svårt för kvinnojourer att ha bemanning dygnet runt.¹⁴⁰ Gällande underskott av anpassade lokaler och bristen på personal med rätt kompetens nämns ingen annan problematik i konstruktionen som påverkar om de våldsutsatta upplever otrygghet på boendet.¹⁴¹ Avslutningsvis finns det ingen annan konstruktion av kvalité som Socialstyrelsen gör gällande problemet med att erbjuda både stöd och tryggt boende som innefattar andra faktorer.¹⁴²

Sammanfattningsvis konstruerar Socialstyrelsen kvalité i relation till de skyddssökandes trygghet och säkerhet genom olika beskrivningar såsom bemanning och anställd personal. De konstrueras även genom rutiner för bland annat samtal med boende och eventuella besök på jousen samt säkerhetsplanering. Konstruktionen utgörs även av säkerhetssamtal med medföljande barn samt fysiska skyddsanordningar och säkerhetstänkande av personal och volontärer. Vidare utformas konstruktionen utifrån dokumentation av genomförandeplaner och handläggning samt huruvida det finns bemanning dygnet runt. Dessutom utgörs konstruktionen av anpassade lokaler för funktionsnedsättning och personalens kompetens. Kvinnojourens möjlighet att ge stöd och ett tryggt boende finns även med i Socialstyrelsens konstruktionen av kvalité i relation till skyddssökandes trygghet och säkerhet. Det görs ingen vidare konstruktion av kvalitén om säkerheten eller tryggheten för skyddssökande vid kvinnojourer som innefattar förövare eller våldsutövare. Det görs inte heller andra konstruktioner av kvalitén som lyfter hinder eller problematik som finns inom andra områden än de på boendet. Konstruktionen innefattar bara det som sker inom kvinnojourens väggar utan att ta hänsyn till långa handläggningstider eller svårigheter med finansiering. Kvalitetsindikatorerna hänvisar inte kvalité i relation till andra myndigheter eller andra faktorer som rör andra delar av samhället. Gällande kvalité görs det inte heller en konstruktion av kvalité som innefattar konsekvenser av de olika kvalitetsindikatorerna. Socialstyrelsen gör alltså ingen konstruktion av kvalité i relation till trygghet och säkerhet för skyddssökande som innefattar våldsutövare eller andra faktorer.

¹⁴⁰ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 46

¹⁴¹ Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 48

¹⁴² Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige* s. 60-61

5.2 Diskussion

Utifrån studiens analys och resultat går det att diskutera vilken konstruktion av problemet som Socialstyrelsen tolkning ringar in. Trots att kvalitetsutveckling bland kvinnojourer är väldigt bra kan det dock vara svårt att genom kvalitetsindikatorerna fånga in det komplexa arbetet på kvinnojourer. Det finns därmed en risk att konstruktionen leder till att förståelsen av arbetet kommer längre ifrån kvinnojourernas tolkning av kvalitén för säkerhet och trygghet på boendet. Det kan vara ett bra tillfälle att fundera över i vilken utsträckning som kvalitetsindikatorerna kommer att säkra tryggheten och säkerheten för skyddsökande. Om lagförslaget gällande tillståndsplikt blir verklighet kan det också innebära att verksamheter tvingas stänga ner. Det är också av intresse att förbättra kvalitén på kvinnojourer så det är av största vikt att det görs ett arbete för att säkra tryggheten och säkerheten. Studien har en tydlig relevans för samhället eftersom Socialstyrelsen i rollen som aktör bakom kvalitetsindikatorerna har en stor samhällspåverkan. Deras konstruktion och tolkning bidrar till andra aktörers tolkning och förståelse. Det återstår däremot att se hur man kan gå tillväga för att göra policydokument som innefattar ett kvalitetsarbete men också kan värna om det komplexa arbetet.

Forskarna Veronica Ekström och Johan Hvenmark skriver också i sin studie om konstruktionen av kvalitet bland kommunpolitiker och chefer. Trots att studien innefattar intervjuer till skillnad från denna studie så visar resultaten på en slutsats som också överensstämmer med problematiken i denna uppsats. I deras studie framgick det att kvalité kan vara svårt att beskriva vilket också blir tydligt i denna studie. Enligt Ekström framgick det även att kvalitén fokuserar på kostnader, kompetens bland personal och stöd till de våldsutsatta där kompetens och stöd visar sig utgöra en stor del av Socialstyrelsens konstruktion.¹⁴³

Helena Hoppstadius har också genomfört en studie gällande representationer av mäns våld mot kvinnor i den svenska kontexten. Till skillnad från denna studie används metoden framtagen av Bacchi på utbildningsmaterial av Socialstyrelsen och inte kvalitetsindikatorerna. Hoppstadius uppmärksammar förklaringarna och beskrivningarna av våldet som visade att det saknas genusspecifika förklaringar. Hon förklarar hur det leder till att våldet blir ett lika stort hot för alla

¹⁴³ Ekström, Hvenmark. Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende. (Hämtad: 2023-04-24) s. 456-460, 465

trots att det oftast är kvinnan som är utsatt för våld och mannen som är förövaren. Trots att denna studie berör andra policydokument finns det även en likhet bland resultaten. Hon menar att beskrivningen av den våldsutsatta och förövaren inte framgår vilket inte heller nämns i policydokumentet med kvalitetsindikatorerna. Det utgör en risk där policydokumenten bidrar till en förståelse där våldet anses vara ett allmänt problem utan att drabba kvinnor mer än män vilket både denna uppsats och Hoppstadius studie visar tecken på.¹⁴⁴

I Judy Hughes studie undersöks upplevelser av att bo och arbeta vid kvinnojourer men till skillnad från denna studie har undersökningen genomförts genom intervjuer. Resultatet av studien som Hughes gör visar att kvinnor som får en dålig upplevelse på jourerna riskerar att lämna boendet. Hennes slutsats bevisar hur avgörande det är med kvalitetsarbetet på kvinnojourerna för att kvinnor inte ska lämna i förtid. Trots att det är av största vikt att skydda våldsutsatta kvinnor och erbjuda tryggt boende är det också viktigt att utforma policydokument utifrån en medvetenhet om att det även skapar förståelse av mäns våld mot kvinnor.¹⁴⁵

Avsikten med studien är inte att avgöra huruvida kvalitetsindikatorerna är gynnsamma eller inte för att skydda våldsutsatta kvinnor och för att kunna erbjuda trygga boende. Målbilden med studien är istället att bidra med en medvetenhet om hur policydokument konstruerar problem och skapar olika tolkningar och förståelser. Det är också väldigt viktigt att olika aktörer i samhället är medvetna om att deras definition av problemet skapar en förståelse vilket också bidrar till vilka åtgärder som görs. När kvinnojourer, politiker och andra aktörer i samhället inte verkar kunna komma överens om rätt strategi för att stoppa mäns våld mot kvinnor är det av yttersta vikt att faktiskt undersöka på vilket sätt olika aktörer bidrar till en förståelse av problemet.

Vid början av studien fanns det förhoppning om att kunna problematisera kvalitetsindikatorerna mer. Det fanns också en föreställningen om att Socialstyrelsen skulle beskriva kvalitén ytterligare och på så sätt kunde analysen få fram flera olika förståelser. Under arbetets gång visade det sig dock att Socialstyrelsens beskrivning av kvalitét inte var särskilt omfattande och att

¹⁴⁴ Hoppstadius. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. (Hämtad: 2023-05-10) s. 1698 - 1700

¹⁴⁵ Hughes. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. (Hämtad: 2023-05-19) s. 3040 - 3049

det inte alltid fanns utförliga förklaringar på hur indikatorerna ska tillämpas. Den förförståelse som fanns innan arbetet har delvis förändrats då det tidigare fanns en mer kritisk bild till kvalitetsindikatorerna. I efterhand går det att argumentera för att de är viktiga för kvalitén men att de också innehåller brister på att beskriva komplexiteten och alla faktorer samt de strukturella förhållandena som ligger till grund för kvinnors trygghet och säkerhet.

Eventuella begränsningar i arbetet är att det saknas redogörande svar med tillräckligt mycket information gällande kvalitetsindikatorerna från kvinnojourer såsom Roks och Unizon som ger information om deras konstruktion av kvalitet. Det finns remissvar från både Roks och Unizon där indikatorerna nämns och även annan information om deras syn på god kvalitet vid jourerna men inom tidsramen för studien hittades inte tillräckligt med information. Det gjorde att Roks och Unizons konstruktion inte kunde jämföras med Socialstyrelsens. För vidare forskning är det en intressant utgångspunkt att studera och eventuellt göra en jämförande studie. Det kan även vara av intresse att undersöka ifall tolkningen och konstruktionen gjord av Socialstyrelsen delas av flera aktörer och myndigheter som är verksamma i samma område.

6. Referenser

Litteratur:

Bacchi, Lee Carol. *Women, policy and politics: the construction of policy problems*, London: SAGE, 1999

Boréus, Kristina. Bergström, Göran, Bergström (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Fjärde Upplagan. Lund: Studentlitteratur, 2018

God forskningssed [Elektronisk resurs], Reviderad utgåva, *Vetenskapsrådet*, Stockholm, 2017.
[God forskningssed \(vr.se\)](#)

Tidningsartiklar:

Bönke, Alexander. Maria bodde på kvinnojour: "Som fängelse". *Aftonbladet*. 2023-04-15. [Maria om sin tid på kvinnojouren: "Som ett fängelse" \(aftonbladet.se\)](#)

Lindsmyr, Elin. Diffner, Josephine. Motala kvinnojour kommer inte ställa sig bakom tillståndsplikten. *ETC*. 2022-09-12. [Motala kvinnojour kommer inte ställa sig bakom tillståndsplikten | Dagens ETC](#)

Westerstrand, Jenny. Om mäns våld mot kvinnor och livsviktiga möjligheter att fly. *Feministiskt perspektiv*. 2020-09-29. <https://feministisktperspektiv.se/2020/09/29/valdsutsatta-kvinnor-ar-manniskor/?fbclid=IwAR0oi3InGhFFVtIEqsgjkGAR9UOK2IA3mcf1rzRjJfJLK5fr2KQMXRxXwvGM>

Yasdani, Anna-Maria. Kvinnojourer borde orosanmäla Sverige. *ETC*. 2023-01-23. [Kvinnojourer borde orosanmäla Sverige | Dagens ETC](#)

Tidskriftsartikel:

Davis, V. Diane. Hagen, L. Jan. Early, J. Theresa, Early. Social Services for Battered Women: Are They Adequate, Accessible, and Appropriate? *Social Work*. Vol. 39, Nr. 6, 1994: 695 - 704. <https://www.jstor.org/stable/23717132>

Ekström, Veronica. Hvenmark, Johan. Ett pris man får betala? Om kvalitet i socialtjänstens arbete med skyddat boende. *Sociologisk Forskning*. Vol: 59, nr: 4, 2023: 447 - 471 [Visar Ett pris man får betala? \(sociologiskforskning.se\)](#)

Ekström, Veronica. Kvinnor utsatta för våld i nära relationer—socialtjänstens stöd under rättsprocessen. *European Journal of Social Work*. Vol 18, Nr 5, 2015:661- 674. Doi: [10.1080/13691457.2014.951600](https://doi.org/10.1080/13691457.2014.951600)

Hoppstadius, Helena. What Is the Problem? Representations of Men's Violence Against Women in a Swedish Context. *GÉNEROS –Multidisciplinary Journal of Gender Studies*. Vol. 7, Nr .3, 2018: 1684-1708. doi: [10.17583/generos.2018.3737](https://doi.org/10.17583/generos.2018.3737)

Hughes, Judy. Women's Advocates and Shelter Residents: Describing Experiences of Working and Living in Domestic Violence Shelters. *Journal of Interpersonal Violence*. Vol 35, nr: 15-16, 2020: 3034 - 3053. <https://doi.org/10.1177/0886260517707307>

Rapport:

Eriksson, Maria. Jonsson, S. Linda. *EFTER VÅLDET - IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende: Utveckling och implementering*. Stockholm: Marie Cederschiöld högskola, 2022. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)

Socialstyrelsen. *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. Stockholm: Socialstyrelsen: 2020. [Kartläggning av skyddade boenden i Sverige \(socialstyrelsen.se\)](#)

Socialstyrelsen. *Kvalitet i skyddade boenden*. Stockholm: Socialstyrelsen, 2015. [XX \(socialstyrelsen.se\)](#)

Webbsidor:

Marie Cederschiöld högskola. Johan Hvenmark. *Marie Cederschiöld högskola*. 2022. [Johan Hvenmark - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#)

Marie Cederschiöld högskola. Linda Jonsson. *Marie Cederschiöld högskola*. 2023. [Linda Jonsson - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#)

Maria Cederschiöld högskola. Maria Eriksson. *Maria Cederschiöld högskola*. 2023. [Maria Eriksson - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#)

Marie Cederschiöld högskola. Veronica Ekström. *Marie Cederschiöld högskola*. 2023 [Veronica Ekström - Marie Cederschiöld högskola \(mchs.se\)](#)

Mittuniversitetet. Helena Bäck. *Mittuniversitetet*. 2022. [Helena Bäck | miun.se](#)

Nationellt centrum för kvinnofrid. Kvinnojourernas verksamhet. *Uppsala universitet*. 2022. [Kvinnojourernas verksamhet - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)

Roks Opinion. Svensk politik ignorerar kvinnojourernas kunskap – tar bort kön ur våldsanalysen. *Roks*. [Svensk politik ignorerar kvinnojourernas kunskap – tar bort kön ur våldsanalysen - Roks Opinion](#)

Socialstyrelsen. Om Socialstyrelsen. *Socialstyrelsen*. 2023 [Kort om Socialstyrelsen](#)

Socialstyrelsen. Socialstyrelsens termbank. *Socialstyrelsen*. 2013. [Socialstyrelsens termbank](#)

University of Manitoba. Judy Hughes. *University of Manitoba*. [Judith \(Judy\) Hughes | Faculty of Social Work | University of Manitoba \(umanitoba.ca\)](#)

The University of Adelaide. The WPR Approach: What's the problem represented to be? *The University of Adelaide*. 2022. [The WPR Approach | Adelaide Graduate Research School | University of Adelaide](#)

Unizon. Om Unizon. *Unizon*. [Om Unizon Unizon är riksförbund för över 130 idéburna kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. - Unizon \(unizonjourer.se\)](#)

SOU:

SOU 2017:112. Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende: betänkande. [Ett fönster av möjligheter - stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende, SOU 2017:112 \(regeringen.se\)](#)

Riksdagstryck:

Proposition 2006:07:38. *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*. [Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor \(riksdagen.se\)](#)

Utkast till Lagrådsremiss S2022/03649. *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*. [Utkastet till lagrådsremiss: Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende - Regeringen.se](#)

Regeringsbeslut:

Regeringsbeslut II:4. S2011/8989/FST (delvis). *Framställan om förlängd tid för redovisning av uppdrag om skyddat boende*. Socialdepartementet. [Förlängning av uppdrag \(regeringen.se\)](#)

Regeringsbeslut II:5 S2011/8989/FST. *Uppdrag om skyddat boende*. [Uppdrag om skyddat boende \(regeringen.se\)](#)

SOSFS:

SOSFS 2009:22. *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld*. [09bil085-1.pdf \(skr.se\)](#)